1905 CENTENAR RADU GYR ✠ CENTENAR RADU GYR ✠ CENTENAR RADU GYR ✠ CENTENAR RADU GYR **2005**

"Eu am avut o credinţă. Şi am iubit-o... Indiferent dacă această credinţă a mea apare, astăzi, bună sau rea, întemeiată sau greşită, ea a fost, pentru mine, o credinţă adevărată. I-am dăruit sufletul meu, i-am închinat fruntea mea. Cu atît mai intens sufăr azi, cînd o văd însîngerată de moarte. Prăbuşiri de idealuri, năruiri de aspiraţii înregistrăm cu toţii. Şi, poate, uneori greşim tocmai în credinţele noastre cele mai curate, cele mai cinstite. Istoria va vedea unde am greşit şi unde nu..." (Radu Gyr – 1945)

Învins nu eşti atunci cînd sîngeri,
nici dacă ochii-n lacrimi ţi-s;
adevăratele înfrîngeri
sînt renunţările la vis...

Radu Gyr

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL XV
NR. 3/171
Martie 2005
16 PAG. – 20000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAŢIONAL-CREŞTINĂ

Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANŢA, ELVEŢIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

IARNA NU-I CA VARA...

Parafrazând această "zisă" a d-lui Băsescu de pe vremea când era primar al Capitalei, putem spune că atunci când eşti Preşedintele Ţării nu-i tot una ca atunci când eşti candidat la preşedinţie. Şi acest lucru l-a simţit din plin d-l Băsescu încă din primele zile de după instalarea la Cotroceni. Dacă în timpul campaniei electorale şi-a putut permite, câteodată, în febra "discursului", să îngroaşe unele "ziceri" şi să facă chiar şi promisiuni ce păreau a avea iz populist, o dată ajuns preşedinte şi-a dat seama că multe-s altfel decât în campanie şi, mai ales, şi-a dat seama cât de greu îi va fi să-şi onoreze promisiunile făcute electoratului, îndeosebi pe cele legate de lupta împotriva corupţiei. Aceste "descoperiri", făcute efectiv doar după ce a ajuns la Cotroceni, nu par însă a-l fi dezarmat. Îndată instalat, a şi purces la treabă. Dându-şi seama, probabil abia acum, că atribuţiile sale sunt mai îngrădite de Constituţie decât le estimase, dumnealui a început prin a face unele mişcări tactice pentru a-şi asigura instrumentele necesare cu care să-şi poată pune planurile în aplicare. În primul rând, a declanşat o viguroasă acţiune prin care urmăreşte să revigoreze şi să facă funcţionale instituţiile statului abilitate să lupte împotriva corupţiei. A propus apoi – şi în cele din urmă se pare că a şi reuşit – să includă actele de corupţie în categoria atentatelor la siguranţa naţională şi, în consecinţă, lupta împotriva acestora să fie subordonată Consiliului Suprem de Apărare a Ţării. Cei vizaţi, marii corupţi, au intrat în panică şi au declanşat îndată o contraofensivă. Maeştrii în ale diversiunii, ei au scormonit în trecutul proaspătului preşedinte, pentru a-i găsi vreo chichiţă cu care să-l şantajeze, spre a-l face mai "îngăduitor". Şi nu le-a trebuit să caute prea mult, căci d-l Băsescu, numărându-se printre cei care au umblat cu mâinele prin "mierea puterii", s-o fi lins şi dumnealui pe degete, ca tot omul... Pe scurt, s-a descoperit că acesta, pe vremea când era primar general al Capitalei, şi-ar fi agonisit, eludând legea (pretind acuzatorii), o locuinţă în plin centrul Capitalei; şi nu una oarecare, ci una pe măsura funcţiei pe care o avea. Se prea poate. Dar oricât de arătoasă şi de scumpă ar fi această locuinţă, achiziţionarea ei (să presupunem, ilegală) constituie o măruntă "găinărie" în comparaţie cu "gigantismul corupţiei pesediste", împotriva căreia s-a angajat să lupte fără cruţare. Mi s-ar putea replica, pe bună dreptate, că problema nu se pune aşa şi că ilegalitatea este ilegalitate, fie că furi un ou, fie că furi un bou. Da, aşa este, însă în acest caz, pe care îl putem considera ca pe o excepţie care întăreşte regula, o putem pune şi aşa, căci, mă întreb eu, unde putem găsi omul care să aibă "cugetul curat ca argintul strecurat" (cum spunea deunăzi d-l Cristian Tudor Popescu) şi care să fie şi dispus să lupte împotriva acestei hidre numite corupţie, în condiţiile în care această luptă nu este nici uşoară, nici lipsită de primejdii.

Dar să revenim la "păcatul" d-lui Băsescu, care, o dată descoperit, a fost umflat până la deformare, şi numai apoi pus din plin pe piaţă. Mai mult decât atât, un grup de parlamentari pesedişti "curaţi ca lacrima" au depus, la Parchetul de pe lângă Inalta Curte de Casaţie şi Justiţie, un denunţ penal împotriva preşedintelui Băsescu, în timp ce dosarele cu hoţiile şi ilegalităţile multora dintre ei sunt cu grijă ascunse sub preş.

Frate Traiane, ţine ca lumea receptorul ăla, că n-aud mai nimic din ce spui! Şi ai grijă cu parola: la "Dreptate şi Adevăr" trebuie să răspunzi cu "Roşul nu-i ca portocaliul", nu cu găselniţa aia a ta că "Iarna nu-i ca vara"! Doar nu vrei să-ţi pun consilier american şi pentru vorbitul la telefon, ce dracu!

Mai grav decât "instrumentarea" acestei diversiuni de către cei ce se simt cu "musca pe căciulă" este faptul că la colportarea ei s-a făcut complice şi presa. Şi nu mă refer doar la presa de scandal, sau la anumiţi ziarişti începători în căutare de senzaţional, ci mă refer la ziariştii serioşi, aşa-zişii "formatori de opinie", care în multe alte situaţii, dând dovadă de luciditate, au făcut analize pertinente şi lipsite de ranchiună. Unul dintre aceştia este, spre surprinderea mea şi a multora, d-l Cristian Tudor Popescu, care nu a reuşit, în acest caz, să-şi înăbuşe resentimentele (în parte legitime, poate) şi să se aplece asupra acestei probleme *sine ira et studio*.

Vreau să fac precizarea că nu sunt nici "înapoiat mintal şi nici fan până la halucinaţie al lui Băsescu", cum consideră d-l C. T. Popescu pe toţi cei care nu-i împărtăşesc opiniile. Mărturisesc că l-am votat pe d-l Băsescu nu pentru că l-aş fi considerat neprihănit, ci din cu totul alte motive. În primul rând, l-am votat pentru că se simţea o stringentă nevoie de *schimbare* (inclusiv de protagonişti şi de decor). Şi eu, ca şi mulţi alţii, nu mai puteam suporta aroganţa, suficienţa şi "apucăturile ceauşiste" ale lui Adrian Năstase (care dacă, Doamne fereşte, ar fi ajuns preşedinte, ne-am fi procopsit, după toate semnele, cu un nou "geniu al Carpaţilor"). Şi l-am mai votat pentru că, în conjunctura actuală, eşichierul politic românesc nu ne putea oferi o variantă mai bună. Din acest punct de vedere, Traian Băsescu este, aşa cum l-am definit într-un editorial de dinainte de alegeri, *chiorul din ţara orbilor*.

Desigur, ideal ar fi fost să pornească cruciada împotriva corupţiei unul *sans peur et sans reproche*, dar unde putem noi găsi un asemenea exemplar de legendă, în bâltoaca de imoralitate în care ne bălăcim? Aşa că până vom merita mai mult, să ne mulţumim cu ce avem.

Să nu uităm că d-l Băsescu descinde din aceeaşi zonă gri-întunecată din care descinde întreaga clasă politică românească, adică din şleahta activiştilor de partid, aşa cum oamenii de afaceri descind la noi mai ales din tagma foştilor securişti, iar o mare parte din ziarişti şi-au făcut ucenicia în presa comunistă. Cu toţii am ieşit din acea "lungă noapte" mai mult sau mai puţin taraţi. Unii am ieşit doldora de resentimente şi de frustrări, alţii bolnavi de invidie şi de neîmpliniri, iar alţii, cei mai mulţi, apatici şi dezabuzaţi. Cu toţii, însă, am ieşit "flămânzi": unii de "pâine" şi de o "viaţă firească", alţii de "glorie" şi de "mărire". Dintre aceştia din urmă, cei care au reuşit să se cocoaţe în "copacul puterii" s-au repezit hămesiţi la "sufletul şi trupul ţării gol" (vorba poetului) şi au început să înfulece. S-ar putea ca la acest "ospăţ" să se fi înfruptat cu câte ceva şi d-l Băsescu. Spre deosebire însă de alţii (care ar fi mare lucru să-i urmeze exemplul), dumnealui s-a decis, pare-se, să facă şi ceva bun. Să-l lăsăm deci să făptuiască, iar de judecat să-l judecăm după aceea, acordându-i circumstanţe atenuante sau agravante, după cum va merita. Acum, opinia publică (şi în special presa, care este vârful ei de lance) are şi dreptul şi datoria de a-i cenzura şi amenda eventualele "derapaje" sau "amatorisme", dar nu de a-l bloca şi submina, în condiţiile în care ştim cu toţii cine ar fi beneficiarii eşecului său...

Demostene **ANDRONESCU**

1905 CENTENAR RADU GYR (1905-1975) 2005

Anul acesta se împlinesc 100 de ani de la naşterea (2 martie 1905, Cîmpulung Muscel) şi 30 de ani de la moartea (29 aprilie 1975, Bucureşti) lui **Radu Gyr** (pe numele adevărat **Radu Demetrescu**, fiu al actorului craiovean Coco Demetrescu), rapsodul aproape legendar al "sfintei tinereţi legionare" **[1]** şi (des)cîntătorul crucificat al temniţelor comuniste, una dintre figurile umane şi artistice cele mai complexe şi mai mucenicite din România secolului trecut. Cum lumea românească postcomunistă nu s-a învrednicit să-i cinstească memoria pe măsură, iar leneşa cultură a începutului de veac şi de mileniu n-a catadicsit să-i restituie integral şi profesional opera poetică, dramatică şi eseistică (singurele eforturi constante în acest sens rămînînd cele ale admirabilei sale fiice, d-na Simona Popa, care nu poate suplini însă de una singură absenţa de la datorie a specialiştilor istoriei şi criticii literare), încercăm măcar, pentru cititorii *Punctelor cardinale*, să-i reevocăm cu acest prilej personalitatea complexă, inseparabil legată de tragica istorie a României din secolul XX.

Poet, dramaturg, eseist, gazetar, doctor în litere şi conferenţiar universitar, de mai multe ori laureat (1926, 1927, 1928 şi 1939) al Societăţii Scriitorilor Români, Institutului pentru Literatură şi Academiei Române, comandant legionar şi director general al teatrelor în timpul scurtei şi nefericitei guvernări legionare **[2]**, Radu Gyr a împărtăşit crezul şi prigoana camarazilor săi sub toate cele trei regimuri de dictatură (dar mai ales sub cel comunist), însumînd 20 de ani de detenţie politică (la care se adaugă şi trimiterea sa abuzivă pe frontul din Est, de unde s-a şi întors rănit).

A debutat absolut la 14 ani, cu poemul dramatic "În munţi", publicat în revista Liceului "Carol I" din Craiova, al cărui elev a fost. Devenit student al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Universităţii Bucureşti, debutează editorial în 1924, cu volumul *Linişti de schituri*, în ton mai degrabă elegiac: Poezia lui de tinereţe, desigur inegală, marcată de ultimele tonuri ale simbolismului, dar şi de temerităţile verbale şi prozodice ale lui Arghezi, este puternic adăpată la izvoare folclorice şi păscută de un anume manierism, îndărătul căruia se simte însă constant talentul în căutare al unui poet de excepţie. Despre această primă fază a poeziei lui Radu Gyr, G. Călinescu notează în 1941, în *Istoria*... sa (p. 868), nu prea convins: "Sînt multe versuri frumoase în poezia lui Radu Gyr", evocator liric "al Oltului zgomotos vitalist", oarecum dezlînat şi redundant, "gata de a luneca pe panta preţiozităţii", găsind totuşi uneori tonul unei "remarcabile lirici chiuitoare" (*O-he! Toamnă nouă cu sclipăt, / primeşte-mă-n tine cu chiot şi ţipăt!*...). Criticul evită să se refere la ipostaza lui Radu Gyr de "bard al Legiunii", dar pare să facă discret aluzie la ea atunci cînd vorbeşte de un anume "abuz de vociferaţie". Probabil că paginile cele mai pertinente despre creaţia lui Radu Gyr de pînă-n anii războiului sînt cele pe care i le dedică, fără idiosincrazii ideologice, Ovidiu Papadima (pe atunci cronicarul literar al revistei *Gândirea*) în volumul *Creatorii şi lumea lor* (1943, încă nereeditat).

Pînă în 1944 Radu Gyr a mai publicat următoarele volume de versuri: *Plânge Strâmbă-Lemne* (1927), *Cerbul de lumină* (1928), *Stele pentru leagăn* (1936), *Cununi uscate* (1938), *Corabia cu tufănici* (poem dramatic – "comedie vegetală", 1939), *Poeme de război* (1942), *Balade* (1943), precum şi o serie de poveşti versificate. A publicat, de asemenea, trei interesante studii critice (la origine – sau ulterior – cursuri universitare): despre *Învierea* lui Lev Tolstoi (1927), despre eposul sîrbesc (1936, în colab. cu folcloristul Anton Balotă) şi despre evoluţia criticii estetice şi curentele de avangardă (1937 – privind avangardismul ca pe o afacere pur evreiască **[3]**). A colaborat la numeroase publicaţii ale vremii, printre care *Gândirea, Ramuri, Universul literar, Convorbiri literare, Adevărul literar şi artistic, Viaţa literară, Vremea, Revista Fundaţiilor Regale, Falanga, Calendarul, Curentul, Cuvântul, Axa, Iconar, Porunca vremii, Sfarmă-Piatră, Buna Vestire* etc.

În 1938-39 a fost internat şi el în lagărul pentru legionari de la Miercurea Ciuc (*via* Tismana), de unde a lăsat o relatare de mare valoare documentară ("Suferinţă, jertfă şi cîntec"). În acelaşi lagăr au fost internaţi, printre alţii, Nae Ionescu **[4]**, Mircea Eliade, Iordache Nicoară sau Ion Mânzatu. Dacă unii, între care şi Radu Gyr însuşi, au avut şansa să scape pe parcurs, majoritatea covîrşitoare a celorlalţi au fost împuşcaţi în cumplitul măcel din noaptea de 21-22 septembrie 1939.

Scurta ascensiune legionară din 1940-41 (septembrie-ianuarie) a fost întunecată, din păcate, de un lung şir de răfuieli şi asasinate impardonabile. Nu numai Radu Gyr, dar numeroşi alţi legionari din garda veche a lui Codreanu, deşi nu s-au lepădat propriu-zis, au fost indignaţi şi debusolaţi de cursul periculos al evenimentelor, generat de politizarea excesivă a Mişcării şi de prea larga deschidere a porţilor ei. În aceşti ani au apărut – şi apoi s-au acutizat – conflictele interlegionare (cel fundamental fiind între "simişti" şi "antisimişti", perpetuat pînă ziua de azi).

După 23 august 1944, Radu Gyr ajunge în închisorile comuniste. Chiar dacă mai tîrziu, după ani grei de teroare inimaginabilă, va fi manifestat anumite slăbiciuni, poziţia iniţială în faţa noului regim roşu se arată de o rectitudine amară, dar incontestabilă: "Eu am avut o credinţă. Şi am iubit-o. Dacă aş spune altfel, dacă aş tăgădu-i-o, Dumneavoastră toţi ar trebui să mă scuipaţi în obraz. Indiferent dacă această credinţă a mea apare, astăzi, bună sau rea, întemeiată sau greşită, ea a fost, pentru mine, o credinţă adevărată. I-am dăruit sufletul meu, i-am închinat fruntea mea. Cu atît mai intens sufăr azi, cînd o văd însîngerată de moarte. Prăbuşiri de idealuri, năruiri de aspiraţii înregistrăm cu toţii. Şi, poate, uneori greşim tocmai în credinţele noastre cele mai curate, cele mai cinstite. Istoria va vedea unde am greşit şi unde nu".

Din 1963, după eliberarea din temniţele comuniste, este silit să colaboreze – ca şi Nichifor Crainic, celălalt poet exponenţial al închisorilor – la *Glasul Patriei* (mai tîrziu, *Tribuna României*) **[5]**, dar, practic, este scos din circuitul valorilor publice (în ţară, numai criticul Nicolae Manolescu a avut îndrăzneala să-l antologheze, în 1968, în vol. II din *Poezia română modernă*, desigur nu cu bucăţile cele mai reprezentative **[6]**). În vremea detenţiei (1945-1963), dar şi în ultimii ani petrecuţi într-o dureroasă libertate, poezia lui Radu Gyr atinge o consistenţă nouă, fericit conjugată cu vechiul rafinament. Pe lîngă arhicunoscuta *Azi-noapte Iisus mi-a intrat în celulă*, una dintre bucăţile cele mai frumoase şi mai semnificative (în cheie simbolică) pentru destinul lui şi al întregii generaţii legionare, ca şi pentru tensiunea general-umană dintre ideal şi realitate, rămîne "Întoarcerea din Cruciadă": *De ce Gottfried, de ce ne înspăimîntă/ o rană-n piept şi-un hîrb de scut beteag,/ cît încă-n noi Ierusalimul cîntă/ şi mai păstrăm prăjina unui steag,/ sau cînd nobleţea-ntreagă stă, ne-nfrîntă,/ în sîngele rămas pe zale cheag?// [...] Ne-ntoarcem frînţi, sub platoşe schiloade/ sau poticniţi în zdrenţe de furtuni,/ dar mîine-n burgul nostru cu arcade/ fecioarele cu ochi de rugăciuni,/ zîmbind în cinstea altor cruciade,/ ne-or împleti mai fragede cununi.// [...] Şi iarăşi, spintecînd albastre spaţii,/ peste doi ani, sau peste încă trei,/ cu lănciile sus, în constelaţii,/ cu platoşele evului în şei,/ ţi-or sta în faţa porţii cruciaţii, Ierusalime care nu ne vrei!// Şi vom veni mai mulţi din Soare-Apune:/ şi cei de ieri, şi cei ce azi nu-i ştim.../ Pe vechile morminte or să tune/ noi cavaleri cu chip de heruvim,/ şi ei sau alţii tot te vor supune,/ strălucitorule Ierusalim!*

În mediul penitenciar, arta poeziei îşi depăşeşte cu mult simpla funcţie estetică, căpătînd o adevărată funcţie *soteriologică*. Cînd se va scrie istoria literară a temniţelor comuniste (Radu Gyr a fost acolo la originea unei adevărate "şcoli poetice"), va putea fi evaluată integral harismatica lui personalitate, dar şi miraculoasa dimensiune psiho-noetică a acestei aventuri transfiguratoare a *logos*-ului răstignit.

Acoperind întreaga gamă a poeticului, de la ludic la liturgic, Radu Gyr rămîne, înainte de toate, poetul cavalcadelor sublime şi al visurilor cruciate, profetul paulinic şi donquijotesc al nebuniei primenitoare, luptător şi mărturisitor al unei generaţii răstignite, a cărei tragică măreţie e probabil tot ce va dăinui mai semnificativ din istoria românească a secolului XX.

Răzvan CODRESCU

---

[1] *Sfîntă tinereţe legionară* (versurile: Radu Gyr; muzica: Ion Mânzatu) era imnul-marş cel mai cunoscut din bogatul repertoriu al cîntecelor legionare (cu faimosul refren: *Garda, Căpitanul / ne preschimbă-n şoimi de fier. / Ţara, Căpitanul / şi Arhanghelul din cer*). În afară de *Sfîntă tinereţe legionară* şi *Cîntecul eroilor Moţa-Marin*, Radu Gyr a mai compus versurile pentru *Marşul legionarilor olteni* (el însuşi fiind oltean de origine), *Imnul muncitorilor legionari* (*La luptă, muncitori!*) şi *Imnul biruinţei*. De o popularitate egală cu cîntecele legionare s-a bucurat mai tîrziu poezia mobilizatoare "Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!" (pentru care, spre sfîrşitul anilor '50, s-a pronunţat împotriva autorului o sentinţă de condamnare la moarte, pînă la urmă neexecutată).

[2] Caz unic în ţările aliate Axei, arătînd cît de nuanţat era "antisemitismul" legionar, în toamna lui 1940, sub directoratul lui Radu Gyr, se înfiinţează la Bucureşti un teatru evreiesc. *"Atunci cînd eram director general al teatrelor în plin regim legionar, cînd mă puteam manifesta în voie cu toate «patimile» şi «urile» mele, aşa mi-am dat eu arama pe faţă: creînd teatre* ***(Baraşeum)*** *pentru evrei*..." (din ultimul cuvînt al comandantului legionar Radu Gyr în faţa aşa-numitului "Tribunal al Poporului", la procesul din 1945; *apud* Gh. Buzatu, Corneliu Ciucanu, Cristian Sandache, *Radiografia dreptei româneşti: 1927-1944*, Editura FF PRESS, Bucureşti, 1996, p. 318; integral, în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 207-208/1994).

[3] Ceea ce pînă la urmă este un fapt (*cf.* Ovid S. Crohmănlniceanu, *Evreii în mişcarea de avangardă românească*, Ed. Hasefer, 2001), rămînînd în discuţie doar în ce măsură a fost el creator sau dizolvant.

[4] "Nae Ionescu domina lagărul cu formidabila lui linie de gîndire şi de scrutare a evenimentelor, cu prestigiul cu care, bolnav, suporta suferinţa, cu demnitatea şi nobleţea cu care întîmpina toate şicanele jandarmereşti şi toate rigorile cumplite ale lagărului", încît zbirii lui Armand Călinescu erau "exasperaţi de liniştea solemnă cu care Profesorul îşi ţinea lecţiile universitare în faţa noastră, transformînd lagărul în elită intelectuală şi zidurile triste ale dormitorului, în academie".

[5] Revistă editată de Securitatea comunistă şi destinată exilului, ca mijloc de propagandă mistificatoare.

[6] Antologia includea patru poezii de Radu Gyr: "Linişti de schituri", "Fior de toamnă", "Toamnă oltenească" (numai un fragment) şi "Cîntec pentru somnul Luminiţei". În studiul introductiv al antologiei ("Metamorfozele poeziei") – astăzi părînd insuficient şi banal, dar la vremea respectivă fiind aproape revoluţionar – consideraţiile referitoare la Radu Gyr (pp. XLVI-XLVII) rămîn pe linia călinesciană ("instinct artistic" insuficient, prea multe lungimi, sentimentalism excesiv, verbozitate, dar şi "mare abilitate" în versificare, simţ plastic, locuri izolate "admirabile" şi "memorabile").

MEMORIE ŞI DOCUMENTE

Viorel GHEORGHIŢĂ

Istoria, ca proces, la modul general vorbind, e opera omului: deopotrivă a celui perceput ca erou, cât şi a celui perceput ca trădător, sau mare ticălos. Istoria, ca ştiinţă este opera istoricilor. Primii o fac, ultimii o descriu pe bază de documente, o explică şi o interpretează.

Există însă şi cazuri când oamenii care fac istoria o scriu ei înşişi, recurgând la jurnal sau la memorial. Este vorba de două moduri de abordare, aflate, nu de puţine ori, în conflict. Amintirile, se spune, sunt subiective, deci vii. Documentele, dimpotrivă, sunt obiective, dar moarte. Oricum, revelanţa memoriei, pe de-o parte, şi relevanţa documentelor, pe de alta, nu este aceeaşi, dar nici neapărat antagonică. Ne aflăm, până la urmă, în faţa unei false probleme, relaţia dintre memorie şi document fiind, de fapt, una de *complementaritate*. Pe cale de consecinţă, scrierea istoriei prin recurs la ambele modalităţi de abordare nu poate fi decât salutară. De ce această paranteză, acest preambul, se va vedea în cele ce urmează.

La 5 noiembrie 1936, Corneliu Z. Codreanu adresează un memoriu M. S. Regelui, oamenilor politici şi ţării, privind politica externă a României, memoriu care reiterează o idee exprimată câteva luni mai devreme, la 30 mai 1936, şi care sună aşa: "De vor intra trupele ruseşti pe la noi şi vor ieşi învingătoare, în numele Diavolului, cine poate să creadă, unde e mintea care să susţină că ele vor pleca de la noi înainte de a ne sataniza, adică bolşeviza?". În anul 1936, trupele ruseşti, respectiv sovietice, nu au intrat. Au făcut-o însă în 1944 şi lucrurile, bine cunoscute acum, s-au derulat întocmai: trupele nu au plecat până când ţara nu a fost complet bolşevizată.

Procesul de bolşevizare nu a fost nici scurt, nici lent. A fost un proces dureros, marcat de incredibil de numeroase crime. Şi aceasta, printre altele, pentru că Poporul Român a reacţionat, opunându-se, dând naştere unei mişcări de rezistenţă armată unică în estul Europei, atât ca amploare, cât şi ca durată (de-a lungul a circa 20 de ani, cu peste 1300 de grupuri de luptători partizani).

Surprinzător, o istorie a rezistenţei armate anticomuniste din România încă nu a fost scrisă. Istoricii nu şi-au manifestat disponibilitatea pentru un asemenea demers şi nici nu sunt semne că o vor face în viitorul apropiat. Explicaţia? Nu o mai caut. Este de semnalat totuşi că, în lipsa istoricilor, unii dintre supravieţuitorii luptelor din munţi şi-au consemnat ei înşişi istoria.

Printre cei ce au luptat, au supravieţuit şi şi-au scris, cu onestitate şi har, povestea luptelor purtate împreună cu fraţii de cruce, se numără şi ION GAVRILĂ OGORANU. E vorba de grupul CARPATIN FĂGĂRĂŞAN, care a acţionat, în perioada anilor 1948-1957, în lungul şi în latul celui mai compact masiv muntos din România, Munţii Făgăraşului. Au acţionat (a se înţelege *au luptat*, întrucât acţiunile lor au fost lupte armate în toată puterea cuvântului) în 108 confruntări cu forţele represive ale Securităţii, urmate de întregul şir de consecinţe specifice: răniri, capturări, anchete şi procese soldate cu sute de ani de închisoare şi nu puţine condamnări la moarte.

Ion Gavrilă, tânăr

Iniţial, istoria acelor ani a fost consemnată sub formă de jurnal. Caietele, din păcate, s-au pierdut. A fost rescrisă apoi sub formă de memorii de ION GAVRILĂ OGORANU, în trei volume intitulate **BRAZII SE FRÂNG, DAR NU SE ÎNDOIESC**, apărute începând din anul 1993. A fost rescrisă şi nu oricum, ci din "prinosul inimii", acumulat de-a lungul anilor de un om care are deopotrivă puterea adevărului şi a bunei-credinţe.

Celor trei volume amintite, li se mai adaugă unul, în anul 2004, cu acelaşi titlu, dar şi cu precizarea "DOCUMENTE" (din arhiva Securităţii), de data asta fiind vorba de o culegere de documente şi nu de un memorial. Mobilul? În introducere, autorul o spune cât se poate de limpede:

1) Să dovedească amintirile din cele trei volume, că nu au fost nişte poveşti, ci realităţi crude, la care autorul şi ceilalţi amintiţi au participat efectiv.

2) "Să dovedesc că prin curăţenia idealurilor pentru care am luptat, prin dăruirea de care am dat dovadă (...), grupul nostru carpatin, de eliberare naţională, poate fi aşezat alături de celelalte sute de grupuri de rezistenţă anticomunistă din România".

Nu sunt singurele răspunsuri pe care autorul le oferă. Revelanţa lor mi se pare, în schimb, deosebită prin faptul că nu au caracter imperativ: "Să dovedească"! Dovadă că fenomenul rezistenţei anticomuniste, în România, e întâmpinat cu scepticism şi suspiciune, ca să nu afirm că e minimalizat, denaturat, şi nu de puţine ori de-a dreptul contestat de însăşi societatea românească, în numele viitorului. Avem prea multe de făcut ca să ne mai rămână timp şi pentru trecut. Necunoaştere? Indiferenţă? Adversitate indusă? Sau din fiecare câte puţin? Să revenim însă la documente, la revelanţa lor.

Întregul material se află în arhiva Securităţii, în dosarul cu numărul 84687. A fost pus la dispoziţia autorului de către C.N.S.A.S. Ca volum este considerabil. Se impunea o selecţie şi ea s-a făcut în temeiul a două criterii: cel cronologic şi cel problematic. Cronologia având un caracter subsidiar, trecem peste ea. Vom spune câteva lucruri despre cel problematic.

Autorul nu-l circumscrie în noul mod explicit. De identificat, se poate identifica cu uşurinţă. Se pot, adică, distinge trei categorii de documente: cele care privesc urmărirea operativă a "bandiţilor", cum ar fi notele informative, documentele care privesc operaţiile de capturare propriu-zisă, cum ar fi ordinele de bătaie, rapoartele, documente privind anchetarea, desfăşurarea proceselor, comportarea condamnaţilor, cum ar fi procesele verbale de interogare, sentinţele, procesele verbale de condamnare şi chiar de execuţie. Evident, clasificarea este uneori relativă, sau unele sunt urmate de succinte comentarii ale autorului.

Se ştie, documentele întocmite de Securitate nu reflectă, întotdeauna, stările de fapt. Ele au fost întocmite în vederea unui scop, cel mai adesea pervers, şi ca atare le poartă amprenta. Cele în cauză nu fac excepţie. Autorul antologiei le consideră, totuşi, îndeajuns de veridice, îndeajuns de conforme, relevante oricum. Motiv pentru care le-a şi publicat.

Să mai amintim câteva. "În spatele fiecărui mort, a fost trădare". Morţi au fost mulţi. Mulţi au fost şi informatorii. Şi totuşi aserţiunea că noi, românii, suntem un neam de trădători – nu se identifică. Parafrazând, în spatele fiecărui luptător au stat nu unul, ci numeroşi susţinători, şi oameni simpli, şi oameni instruiţi, toţi de bună-credinţă. Şi nu sunt puţini cei ce au plătit cu propria lor libertate ajutorul, colaborarea. Mai mult chiar, unii dintre ei au semnat angajamente şi au oferit informaţii Securităţii, având consimţământul celor pe care, aparent, îi vindeau. Documentele atestă acest lucru.

În ce priveşte operaţiunea de capturare propriu-zisă a luptătorilor, aşa cum se reflectă ea în documente, e de reţinut un singur fapt: amploarea cu totul şi cu totul ieşită din comun a acţiunilor.

Cu privire la ultima categorie de documente (procese, condamnări, execuţii), remarcile ce se impun, sunt mai numeroase şi, în acelaşi timp, mai sensibile. Amintesc doar câteva:

1) Ingerinţele Securităţii în treburile Justiţiei (care, practic, transformă tribunalele în simple instrumente, la dispoziţia organelor represive). Spre ilustrare, un singur citat: "Noi, regiunea Stalin, către VII S.C. 1176 (...). Rugăm să comunicaţi dacă sunteţi de acord cu sentinţa dată de susnumitul tribunal". Fără comentarii.

2) Atitudinea, pe cât de omenească, pe atât de exemplară a luptătorilor în faţa morţii. Procesul verbal de execuţie, telegrama Securităţii regiunii Stalin către M.A.I., privind starea de spirit a condamnaţilor la moarte, sunt documente esenţiale, documente ce privesc "condiţia umană", documente ce nu te pot lăsa indiferent.

3) Introducerea în mentalul populaţiei, cu bună-ştiinţă, a suspiciunii potrivit căreia ION GAVRILĂ OGORANU, singurul din grup necapturat, ar fi fost... omul Securităţii. Nimic demn, nimic frumos nu trebuie asociat cu lupta şi cu luptătorii din munţi. Compromiterea lor morală era mai importantă decât însăşi eliminarea. Perceperea lor ca mucenici sau eroi constituia, pentru regimul comunist, o ameninţare mai mare decât însăşi înfruntarea armată. Aşa că, pentru atingerea scopului, nu au precupeţit nimic.

În ce măsură au reuşit, aceasta este o altă problemă. Oricum, în ce priveşte suspiciunea indusă cu privire la integritatea morală a lui ION GAVRILĂ OGORANU, documentele publicate îl exonerează. Ceea ce nu înseamnă, însă, că, în adâncul sufletului său, sentimentul responsabilităţii pentru destinul tragic al celor ce l-au urmat a încetat vreo clipă să ardă. Faptul ţine de însăşi firea lucrurilor. Un asemenea sentiment, nu se stinge niciodată. Mai mult decât orice, omul autentic se legitimează prin el. Iar ION GAVRILĂ OGORANU este o icoană a autenticităţii.

Ion Gavrilă, azi

ION GAVRILĂ-OGORANU
BRAZII SE FRÂNG, DAR NU SE ÎNDOIESC

Ion Gavrilă Ogoranu
MARINEASA
brazii se frâng, dar nu se îndoiesc
vol. II

Ion Gavrilă Ogoranu
Lucia Baki Nicoară
MARINEASA
brazii se frâng, dar nu se îndoiesc
vol. III

Ion Gavrilă Ogoranu
brazii se frâng, dar nu se îndoiesc vol. IV
Documente din arhiva securităţii

O radiografie exorcizantă

"Aveți grijă și păstrați structurile existente", recomanda, la începutul erei post-decembriste, d-l Ion Iliescu, încă "tovarăș" pe atunci, celor de care se înconjurase pentru a pune bazele noii "puteri revoluționare", referindu-se, bineînțeles, la structurile instituționale ale vechiului regim. Și sfatul i-a fost ascultat cu asupra de măsură. Au fost păstrate aproape intacte până și organizațiile locale ale fostului partid comunist, așa încât îndată după 23 ianuarie 1990, când FSN a anunțat că va participa, ca partid, în alegeri, acestea au devenit automat organizații locale de partid ale FSN. Am fost neplăcut surprins, revoltat chiar, când, la alegerile din mai 1990 care mă prinseseră undeva prin Vrancea, am constatat că, la secțiile de votare din mediul rural, mari și tari erau tot foștii activiști de partid (fostul secretar al organizației de bază, fostul președinte al Sfatului Popular, președintele Gospodăriei Colective etc.) și tot dintre aceștia au fost "aleși" și noii membri de conducere ai administrației locale (primari, consilieri etc.). Nu li s-a schimbat decât titulatura. Mai mult decât atât, tot acestora li s-a încredințat, atunci când a apărut, și aplicarea "legii fondului funciar", așa încât, prin împroprietăriri frauduloase, precum și prin alte metode, din rândurile lor și ale clientelei lor s-a format noua clasă înstărită a satelor.

Același lucru s-a întâmplat la toate nivelurile. Noua oligarhie care s-a dezvoltat în România post-decembristă, deși își are rădăcinile în perioada comunistă, nu ar fi putut să prospere fără ajutorul masiv al structurilor instituționalizate moștenite de la vechiul regim și păstrate, cu mici retușări, aproape intacte. Un rol deosebit de important în deturnarea avuției publice din proprietatea statului în "buzunarele" acestei oligarhii l-a avut *Securitatea*. De asemenea, membrii aceleiași Securități s-au pus necondiționat în slujba grupării de politicieni comuniști care au preluat puterea în România în decembrie 1989. O demonstrează, cu documente care nu pot fi puse la îndoială, domnul Marius Oprea în cartea sa dedicată acestei instituții, apărută în 2004 la Editura Humanitas și intitulată *Moștenitorii Securității*, carte pe care o vom prezenta în continuare.

Iată ce spune dumnealui în capitolul III al acestei cărți, intitulat *Noii stăpâni*: "Securitatea a avut o soartă aidoma cu a partidului comunist pe care l-a servit: a dispărut de la sine, fără ca dispariția ei și problema «succesiunii» să fie statuate în vreun text de lege. Și în cazul partidului, și al Securității, miza a fost privatizarea regimului comunist după modelul celei care se pregătea atunci în URSS, trecerea de la cizma bolșevică la pantoful capitalist... «Schimbarea la față» a Securității, camuflarea epoleților albaștri sub costumul Armani al parlamentarului, ofițerului din serviciile secrete, funcționarului public, omului de afaceri de succes – ba chiar sub roba magistratului – a fost un proces discret. Abia acum, reconstituind chipul Securității în 1989, începem să înțelegem".

Încercând să reconstituie acest chip, autorul demonstrează cu acte în regulă "că această instituție a fost, în menirea, esența și practicile ei, *doar* poliție politică". Membrii ei erau "blagosloviți cu putere de viață și de moarte asupra semenilor, în numele unei unice rațiuni: *aceea de apărare a regimului comunist* [s. n.]..."In nici un document intern al Securității nu apare menționat decât accidental și, în orice caz, nu drept subiect al propoziției cuvântul *țară* ori *patrie*. Motivul rezidă în însuși Decretul 221 [decret prin care s-a înființat, în 1948, Securitatea; n. n.], care a statuat apariția și funcționarea acestei instituții: în nici un moment al acțiunilor lor, securiștii nu au lucrat pentru interesele țării, ci pentru cele ale regimului comunist. Au apărat, prin fiecare acțiune a lor, *regimul comunist*, și nu *Țara, Patria*, cum le place majorității ofițerilor fostei Securități să afirme astăzi.... Funcția de apărare a țării o exercita prin lege o altă instituție, și anume armata".

Conform Organigramei DSS (Departamentul Securității Statului), la sfârșitul lui 1989, Securitatea dispunea de un efectiv total de 15.312 angajați, dintre care 10.114 ofițeri, cărora li se adăugau 23.370 de ofițeri, subofițeri și soldați din trupele de Securitate și, precizează autorul, "...un munte de arhive, o rețea de peste 400.000 de informatori și o puzderie de afaceri dubioase". Pentru secretizarea activităților întreprinse de Securitate, aceasta era compartimentată în așa fel încât activitatea ei de ansamblu să nu fie cunoscută decât structurilor de conducere ale Ministerului de Interne și, bineînțeles, celor ale partidului, deoarece partidul controla Securitatea și nu invers. Autorul face această constatare analizând statutul poliției politice în sistemul comunist. De fapt, această subordonare – remarcă el – "nu era valabilă doar în România, ci și în celelalte state ale «blocului comunist». Regula a fost statuată încă din 1954, sub influența tentativei de lovitură de stat a lui Lavrenti Beria, temutul șef al KGB-ului", iar în România ea a fost imediat pusă în aplicare, căci iată ce afirmă însuși Ceaușescu, în 7 iulie 1954, în fața primilor secretari de partid din regiuni și a șefilor Securității din București și din teritoriu: "Primul secretar are drept de control asupra întregii activități a organelor Ministerului Afacerilor Interne din regiune. Șeful din regiunea MAI este obligat să informeze pe primul secretar al comitetului regional de partid despre întreaga activitate a MAI din regiune... Prin această hotărâre se pune sub controlul partidului întreaga activitate a MAI".

În continuare, autorul prezintă felul cum era structurată Securitatea în momentul 1989 și care era aparatul de conducere al diferitelor sale departamente și direcții. Este important acest lucru, deoarece mulți dintre șefii acestor departamente sau direcții vor fi recuperați, uneori cu întreg aparatul din subordine, în noile structuri "postrevoluționare". Dau, la întâmplare, doar două exemple: 1. In 1990, CIE (Centrul de Informații Externe), care se ocupa printre altele și cu așa zisele "afaceri umede" (lichidarea persoanelor incomode regimului aflate peste graniță), s-a transformat în Serviciul de Informații Externe (SIE). Această transformare nu a fost decât o sumară cosmetizare a fostei instituții deoarece, vechii oameni au rămas la post, iar metodele lor de lucru au rămas, în mare, aceleași. 2. După 1989, adjunctul UM 0110 CIE, colonelul Vasile Lupu, a fost, timp de două legislaturi, prim adjunct al directorului SRI, sub mandatele lui Virgil Măgureanu și Costin Georgescu. Și exemplele ar putea continua, dar ne oprim aici, ca să urmărim deocamdată ce s-a întâmplat în ansamblu cu cadrele acestei sinistre instituții, imediat după momentul '89, precum și în anii următori. Precizăm în treacăt că două au fost domeniile spre care aceștia au migrat. O mare parte dintre ei au fost recuperați și încadrați în noile instituții de profil ale noului regim (servicii de informații, poliție, jandarmerie etc.), iar altă parte s-a reprofilat, ajungând "respectabili" oameni de afaceri. Semnalez, în acest sens, *Afacerea Gelsor*, firmă de afaceri mobiliare patronată de Sorin Ovidiu Vântu, ale cărei structuri teritoriale erau conduse de foști ofițeri de informații, majoritatea pensionați sau trecuți în rezervă de SRI și SIE.

Despre soarta propriu-zisă a Securității se face referire, pentru prima dată, în Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale, citit la televiziune de Ion Iliescu, în seara zilei de 22 decembrie 1989, în care se specifică că "întreaga putere de stat este preluată de Consiliul Frontului Salvării Naționale. Lui i se va subordona Consiliul Militar Superior, care coordonează întreaga activitate a armatei și a unităților Ministerului de Interne". Pentru că această formulare era vagă și destul de confuză, pe 24 decembrie CFSN revine cu un alt comunicat, în care se precizează: "Unitățile Ministerului de Interne se vor integra în Ministerul Apărării Naționale, care preia comanda unică asupra tuturor trupelor și mijloacelor de luptă ale țării". Un decret de lege care să consfințească această decizie apare de-abia pe 26 decembrie, după numirea generalului Nicolae Militaru în funcția de ministru al Apărării Naționale. La articolul 1 al acestui decret se precizează în mod expres: "Trec în componența MApN Departamentul Securității Statului, Comandamentul Trupelor de Securitate, împreună cu organele și unitățile din subordinea acestora. Sunt incluse în acestea structura, bugetul, personalul, armamentul, muniția, tehnica din dotare, fondurile fixe, precum și activul și pasivul din țară și din străinătate". În sfârșit, "sub presiunea străzii, puterea provizorie a adoptat în 30 decembrie 1989 un alt decret, cu numărul 33, "având un caracter mai degrabă formal, care întărea desființarea Departamentului Securității Statului".

După ce lucrurile s-au mai așezat, soldații din trupele de Securitate, au fost lăsați la vatră, iar ofițerii au ajuns, cu timpul, comandanți ai trupelor de jandarmi. Celorlalți (este vorba de ofițerii care au făcut efectiv poliție politică) li s-a găsit destul de repede o altă întrebuințare. Pentru că, specifică d-l Marius Oprea, "documentele stocate în arhivele DSS, vasta rețea de informatori, serviciile care puteau fi aduse de ofițerii de informații și, nu în ultimă instanță, afacerile Securității nu puteau să rămână nevalorificate sau lăsate de izbeliște".

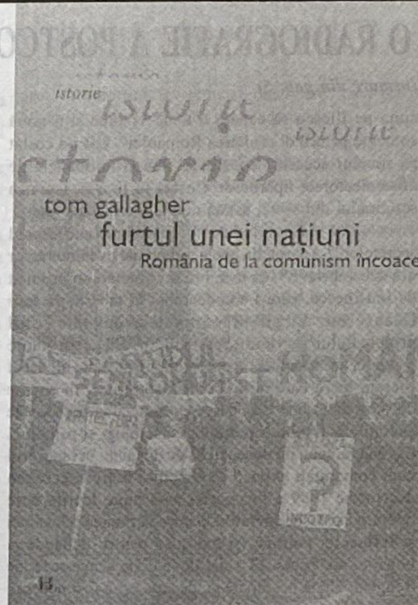
Primul care "clădește", în cursul lunii ianuarie 1990, pe ruinele Securității, o nouă structură informativă a fost Gelu Voican Voiculescu, pe care, culmea absurdului, președintele CFSN, Ion Iliescu îl numise, pe 31 decembrie, imediat după arestarea generalului Vlad, comandant al Departamentului Securității Statului, instituție care, în mod oficial, nu mai exista, deoarece fusese desființată cu o zi înainte! În această calitate, Gelu Voican Voiculescu, cu acordul guvernului provizoriu și al președntelui CFSN, Ion Iliescu, creează în cadrul Ministerului de Interne "primul serviciu de informații pentru uzul noii puteri", care inițial s-a numit "Direcția de pază a obiectivelor de interes politic", dar care ulterior va fi "botezat UM 0215 și simpatic poreclit chiar de angajații săi *doi și-un sfert*". În acest nou serviciu, remarcă autorul, "se vor grupa foști ofițeri și subofițeri ai unei unități de elită a vechiului regim, Securitatea Municipiului București (SMB)... Data nașterii sale este 1 februarie 1990, la numai două zile după succesul «contramanifestației» din Capitală, care a răspuns puternicelor demonstrații de stradă împotriva transformării FSN în partid politic. Faptele de arme ale unității «doi și-un sfert» din solda regimului Iliescu sunt atât de numeroase încât, dacă ne-am ocupa de ele, această carte s-ar transforma într-un tratat academic".

La aproape două luni de la înființarea UM 0215, pe la sfârșitul lui martie 1990, Virgil Măgureanu, fost profesor la Academia Ștefan Gheorghiu, căzut și el în dizgrație înainte de 1989, pune bazele Serviciului Român de Informații. "Specialist în teoria puterii și în istoria gândirii politice, Măgureanu a înțeles mult mai bine decât concurentul său Voican Voiculescu importanța moștenirii Securității", remarcă d-l Marius Oprea, evocând, în continuare, circumstanțele în care a fost creat acest nou Serviciu de Informații: "Cum se știe, SRI a apărut ca urmare a unor tensiuni acute, care au «motivat» autoritățile să repună în serviciu și alte foste structuri ale Securității. De astă-dată, tensiunile au fost de natură interetnică, ele fiind abil speculate de un bun cunoscător al relațiilor din Transilvania, precum Măgureanu. La sfârșitul lui februarie 1990 existau nenumărate indicii referitoare la «butoiul cu pulbere» din județul Mureș. Puterea provizorie le-a minimalizat, poate chiar pentru a găsi pretextul de a înființa un nou serviciu informativ; ulterior, această supoziție a apărut deseori în analize și dezbateri publice. Dacă ea este reală sau nu, rămâne greu de apreciat chiar și astăzi. Însă rapiditatea cu care s-a decis înființarea Serviciului Român de Informații prin Decretul 181 din 26 martie 1990 al CPUN – la numai câteva zile după evenimentele sângeroase care au caracterizat conflictul interetnic de la Târgu Mureș din 18-20 martie – nu pare a fi totuși întâmplătoare". Și în încheierea acestor considerații face următoarea remarcă: "O dată cu organizarea SRI, cu reactivarea structurilor de spionaj ale României, redenumite Serviciul de Informații Externe, și ulterior cu înființarea Serviciului de Protecție și Pază, foștii securiști se puteau duce în liniște la serviciu. Aveau unde. Noua putere le găsise un loc de muncă bun".

Ne oprim deocamdată aici, urmând ca într-un număr viitor să urmărim "destinul" celorlalți foști securiști care și-au camuflat, după cum sugestiv spune autorul, "epoleții albaștri sub costumul Armani al parlamentarului, al funcționarului public sau al omului de afaceri de succes".

Demostene ANDRONESCU

O RADIOGRAFIE A POSTCOMUNISMULUI ROMÂNESC:
TOM GALLAGHER, *FURTUL UNEI NAȚIUNI* (III)

La alegerile din septembrie 1992, Frontul Democrat al Salvării Naționale și partidele satelit de orientare național-comunistă au înregistrat o victorie categorică asupra Convenției Democrate (opoziția alcătuită din rămășițele "partidelor istorice": PNȚ, PNL și PSD). O victorie confirmată prin răsunătorul succes obținut de Ion Iliescu la cel de-al doilea tur de scrutin pentru alegerea președintelui României, din 11 octombrie, în fața candidatului Convenției, Emil Constantinescu. Noul guvern condus de Nicolae Văcăroiu, "un vechi funcționar al statului din perioada comunistă, puternic atașat ideii unei economii conduse de stat", va cârmui țara timp de patru ani, răstimp pe care Tom Gallagher îl radiografiază în capitolul intitulat "România în derivă: 1992-1996". Sunt anii în care România, spre deosebire de celelalte state aflate până în 1989 în sfera de influență sovietică, nu va păși pe calea unei democrații autentice, ci va căuta să găsească o formulă "originală" de organizare politică, economică și socială, care să nu afecteze pozițiile dominante și privilegiile nomenclaturii, aflate până deunăzi cu trup și suflet în slujba regimului Ceaușescu. Explicația acestei cvasitotale migrații cu iz de trădare a ideologiei marxiste și totodată de dezgustător oportunism la care s-au pretat cadrele Partidului Comunist ne este furnizată de universitarul britanic. Din păcate, însă, explicația sa nu atinge decât tangențial problema originii și identității promotorilor comunismului în țara noastră; totuși suficient de clar, trecând peste un tabu pe care istoricii noștri nu îndrăznesc să-l atingă: "Comuniștii ideologici, adică opuși celor care se folosesc de partid ca de un mijloc pentru a dobândi putere și privilegii, erau rari pe pământ. Masiva emigrație a evreilor, începută prin anii '50, îndepărtase mulți oameni proeminenți din Secția de Propagandă a PCR, iar după aceea Ceaușescu a luat măsuri pentru ca oricine își exprima loialitatea mai întâi față de partid și nu față de el însuși să fie trecut pe linia moartă. Aparatul pe care l-a moștenit Iliescu, și a cărui loialitate mai ales el a fost în stare să o obțină, era pregătit să suporte pluralismul politic atâta timp cât locul său privilegiat în societate nu era amenințat (...) Iliescu era atașat ideii de a avea o democrație electorală în care alegătorii aveau șansa de a alege un șef al statului și partide pentru formarea guvernului, dar în care o oligarhie alcătuită în general din oameni care fuseseră deja activi din punct de vedere politic înainte de 1989 putea practica sfidarea puterii fără să dea socoteală vreunui organ democratic".

Cu privire la "Stilul de conducere al lui Ion Iliescu" și la "Oamenii din jurul lui Iliescu", Tom Gallagher ne furnizează suficiente elemente pentru a înțelege longevitatea politică a acestuia. "În pofida faptului că a fost un produs al erei comuniste, Iliescu era un animal politic diferit". Meritul său a constat în faptul că a știut să renunțe la ceea ce nu era esențial din caracterele definitorii ale unui lider comunist, reușind astfel să se travestească într-un politician democrat, fără însă să se abată în substanță de la adevăratele sale convingeri. "El a rămas o figură ștearsă, cel puțin în public, iar stilul lui de viață a fost modest – apetitul lui pentru bogăție și viața pe picior mare a fost bine ținută sub control. Soția lui a evitat în mod firesc luminile rampei, astfel încât comparația cu Elena Ceaușescu a fost total nepotrivită, iar faptul că nu aveau copii a eliminat orice primejdie de apariție a unei dinastii Iliescu". Într-un cuvânt, Iliescu are meritul de a fi înțeles că nu îi era sortit să devină "dictator", preluând toate prerogativele de care se bucurase predecesorul său, Nicolae Ceaușescu. Pentru ca totuși să-și păstreze poziția de conducător pe care o dobândise în decembrie 1989, Iliescu trebuia să se dovedească un bun "navigator" în apele tulburi și nesigure ale tranziției, îmbinând cu dibăcie minciuna, viclenia și brutalitatea, dar având tot timpul grijă să lase impresia că nu au fost încălcate regulile de bază ale democrației. "El avea pielea tăbăcită și putea să suporte criticile, în special venind dinspre presa independentă, care era necruțătoare cu el".

Spre deosebire de noi, românii, care vedem în Ion Iliescu numai personajul nefast care ne-a furat 15 ani de existență normală, autorul *Furtului unei națiuni* îi descoperă și unele calități. "Ion Iliescu poseda unele însușiri lăudabile, nu întotdeauna prezente la lideri cu un credit democratic mult mai solid. Atât timp cât subordonații săi îi arătau fidelitate, era loial față de ei, chiar și după ce păreau să devină o piedică pentru el. Dan Iosif, unul din «revoluționarii» care s-au raliat de partea lui Iliescu în 1989, a fost numit consilier prezidențial (și a fost renumit în 2001), în ciuda faptului că era implicat într-o serioasă dispută publică, singura lui calificare aparentă fiind loialitatea sa necondiționată față de Iliescu". O altă calitate pe care Tom Gallagher i-o atribuie: "Iliescu nu era o fire vindicativă". A închis dosarul afacerilor financiare necurate ale lui Petre Roman, deși fostul premier încercase să-l "lucreze" în cel mai pur stil comunist, pentru a-i lua locul. De asemenea, s-a arătat nu numai îngăduitor, dar chiar binevoitor față de Corneliu Vadim Tudor, deși acesta n-a pierdut nici un prilej spre a-l împroșca cu "ditirambe înveninate". Aceeași atitudine a avut-o și față de Adrian Păunescu, pe care "l-a scos din anonimatul politic, oferindu-i un loc eligibil pe listele parlamentare ale partidului său, în ciuda unui atac public lansat de «Titanul din Carpați» cu patru ani înainte".

Toleranța manifestată de Iliescu față de personaje detestabile ca Vadim și Păunescu se baza pe certitudinea că, dincolo de agresiunea lor verbală, nu numai că nu-i puneau în primejdie poziția de lider, dar erau oricând dispuși "să lingă acolo unde au scuipat", dacă le-ar fi fost periclitate privilegiile. În schimb, dacă simțea că cineva i-ar putea pune în chestiune calitatea de lider al partidului, acționa cu toată energia, uneori chiar brutal. Așa a procedat față de Petre Roman și tot astfel i-a limitat câmpul de acțiune ambițiosului Adrian Năstase. Funcția acestuia de președinte executiv între 1992-1996 "era în esență o poziție secundară pentru cineva al cărui debut destul de promițător ca ministru de Externe în 1990-1992 l-ar fi recomandat ca un prim-ministru mai eficient decât Văcăroiu".

Sistemul de conducere impus de Ion Iliescu a fost o democrație *sui generis*, a cărei "originalitate" consta în introducerea unui nou strat social – clasa baronilor – între nivelul la care se exercită actul de guvernare și restul populației. "Spre deosebire de Ceaușescu, care simțea un impuls de nestăvilit de a interveni la toate nivelurile guvernului – semnalează Tom Gallagher această inovație cu importante funcțiuni politice, economice și sociale –, Iliescu dorea să descentralizeze o mare parte din putere către potentații locali, oameni de afaceri, lideri de sindicate (nu în ultimul rând Miron Cosma) și directori de întreprinderi de stat pe care Andrei Cornea i-a botezat «directocrați». Acesta din urmă a descris un tip de «stat merovingian», unde, în schimbul loialității, baronii de dată recentă «primeau beneficii excepționale și derogări de la legile țării»".

Într-o lume normală, faptele anormale sunt excepții. Ele sunt reținute ca atare și oamenii nu le uită, pentru că producerea lor afectează și jignește cursul normal al vieții. Când însă anormalitatea devine realitate curentă în societate, memoria suprasolicitată de evenimente negative nu le mai reține. Ieri s-a petrecut un fapt grav, reprobabil. Suntem indignați până la revoltă. Dar dacă astăzi are loc un fapt la fel de grav, ne concentrăm indignarea asupra lui, cel de ieri intră într-un con de umbră, și îl uităm. Frecvența copleșitoare a tot soiul de acte, fapte, evenimente, care de care mai reprobabile, ne transformă în ființe blazate, incapabile să reacționeze așa cum se cuvine în fața avalanșei copleșitoare de anormalitate. Pierdem memoria răului. Este sindromul psiho-moral care afectează societatea românească în profunzime. Prin uitarea răului și relelor (care pun în primejdie înseși temeiurile ființei noastre naționale) și prin acceptarea lor ca și cum ar face parte din peisajul firesc al vieții cotidiene, românii nu sunt doar complici la furtul națiunii lor, ci, având în vedere și pasivitatea cu care asistă la această tragedie de dimensiuni istorice, ei sunt de fapt principalii vinovați.

Fără îndoială că datoria de a păstra vie în memorie istoria noastră recentă, jumătatea de veac de regim comunist și apoi cei 15 ani de "tranziție", ne revine în primul rând nouă, românilor. Nici un român nu ar trebui să uite ororile și crimele săvârșite în anii comunismului, după cum nici numele făptașilor acestor orori și crime nu ar trebui să fie uitate. Din păcate, însă, românii s-au dovedit a fi un popor amnezic: nu numai că au uitat prea repede ce a însemnat regimul comunist pentru existența lor ca națiune, dar i-au uitat, cu o seninătate condamnabilă, și pe cei care de 15 ani împiedică România să-și dobândească locul pe care este îndreptățită să-l ocupe în rândul statelor europene. O stare de fapt față de care *Furtul unei națiuni* se vrea a fi un corectiv și un remediu.

În anul 1992, prin alegeri libere, Ion Iliescu dobândea din partea românilor cel de-al doilea mandat de președinte al României, deși prin contribuția sa la consolidarea regimului comunist, și mai ales prin rolul jucat în evenimentele sângeroase din decembrie '89, era recomandat mai degrabă ca inculpat într-un proces al principalilor vinovați pentru dezastrul țării. Dar românii uită! Întreaga sa echipă de guvernare, în frunte cu premierul Nicolae Văcăroiu, era alcătuită din comuniști. Pe cei mai mulți dintre aceștia românii nu i-au uitat, deoarece sunt încă prezenți și activi în funcții publice. Au uitat însă contribuția lor la procesul de desăvârșire a dezastrului moral și material al României, după cum i-au uitat pe cei care, după ce s-au îndestulat prin complicitate la furtul națiunii, s-au retras discret în viața privată. Despre astfel de fapte și astfel de oameni ne reamintește Tom Gallagher.

Vă mai aduceți aminte de Adrian Costea? "Pentru un timp – ne informează autorul *Furtului unei națiuni* – Ion Iliescu s-a bazat pe Adrian Costea, un om de finanțe născut în România (sic!) și locuind în Franța, pe care l-a întâlnit pentru prima oară cu un an înainte de realegerea sa din 1992. Costea a devenit consilier neoficial, iar din 1992 el și soția sa au primit pașapoarte diplomatice românești". Potrivit spuselor lui Iosif Boda, Costea "a încercat din răsputeri să-l

(continuare în pag. 6)

Gabriel CONSTANTINESCU

O RADIOGRAFIE A POSTCOMUNISMULUI ROMÂNESC

(urmare din pag. 5)

ajute pe Iliescu să capete o nouă viziune şi o nouă strategie pentru dezvoltarea României". Cât i-a costat pe români această "consiliere", ca şi milioanele de afişe electorale tipărite de Costea în Franţa, înaintea scrutinului din 1992, astăzi numai Dumnezeu ştie.

Vă mai amintiţi de "Virgil Măgureanu – omul secretelor"? Apărut din apele tulburi ale evenimentelor din decembrie '89, ca membru al tribunalului înfiinţat de Ion Iliescu, care i-a condamnat la moarte pe soţii Ceauşescu, Virgil Măgureanu a devenit şeful principalului serviciu secret intern, SRI. "În multe privinţe, acesta a fost un operator politic mai abil decât Iliescu, lucru care nu trebuie să surprindă, de vreme ce, spre deosebire de PCR, Securitatea se folosise de calităţile mai multor politologi, sociologi şi psihologi (...) Măgureanu nu ducea lipsă de duşmani în interiorul unei comunităţi extinse a serviciilor secrete, care din decembrie 1989 a fost scena unei lupte febrile între operativi şi foştii operativi, pentru deţinerea relevanţei şi influenţei politice, şi mai ales pentru dobândirea bogăţiei materiale. El a dat dovadă de sânge-rece, de o ingeniozitate nesfârşită şi, de câte ori a fost necesar, de lipsă de scrupule în blocarea rivalilor. (...) În cursul celui de-al doilea mandat al lui Iliescu, atunci când s-au răspândit acuzaţiile cum că înalţi demnitari dobândeau averi prin trafic de influenţă, Măgureanu a deturnat criticile care îl vizau. Dar în 1997 a ieşit la iveală faptul că îşi construise o vilă cu patruzeci şi trei de camere în comuna sa natală..."

Adevăratul chip al regimului patronat de Ion Iliescu a devenit evident prin "Ostilitatea faţă de reformă" în economie, fapt care punea sub semnul îndoielii autenticitatea democraţiei de tip dâmboviţean şi, inevitabil, distanţarea de Occident. Cu prilejul unei vizite la Moscova, în iulie 1995, "Văcăroiu şi-a exprimat adevăratele sentimente, declarând că era gata să realinieze economia românească la cea a Rusiei, deoarece sprijinul economic occidental fusese dezamăgitor". Acest proiect, cu consecinţe nefaste pentru şansa României de a ieşi din comunism, s-a concretizat în faptul că "guvernul Văcăroiu a făcut mari eforturi pentru menţinerea monopolurilor statului, bine cunoscute pentru productivitatea lor scăzută".

Consecinţa inevitabilă a simbiozei între o democraţie şchioapă şi o economie de tip comunist a fost apariţia unei noi categorii sociale, pe care Tom Gallagher o denumeşte "Noua oligarhie". În anii dictaturii comuniste privilegiile nomenclaturii erau riguros reglementate, atât cantitativ, cât şi calitativ, ele neputând depăşi baremurile stabilite la cel mai înalt nivel de conducere al partidului şi statului. Dacă totuşi aveau loc "abuzuri", ele nu depăşeau dimensiunile a ceea ce s-ar putea caracteriza ca "găinării; furturi cu portbagajul Daciei sau trafic mărunt de influenţă pe plan local. Situaţia s-a schimbat însă radical după decembrie '89. "Oamenii activi şi înainte în regimul comunist s-au convertit acum în importanţi actori economici şi financiari ai economiei de piaţă în curs de apariţie". Este contextul politic şi economic favorabil procesului pe care universitarul britanic îl consideră a fi furtul unei naţiuni. "Nu puţini oameni de afaceri de frunte din anii '90 ocupaseră funcţii înalte în Departamentul Securităţii Statului înainte de 1989. În numele familiei Ceauşescu ei controlau comerţul exterior şi totodată, dobândind cunoştinţe despre modul de funcţionare a sistemului capitalist, erau capabili să adune în secret mari sume de bani în conturi din bănci străine".

Tom Gallagher nu se opreşte însă la dezvăluirea mecanismului marilor afaceri frauduloase care au creat "noua oligarhie". El ne resuscită memoria, nominalizându-i pe principalii autori ai ingineriilor financiare prin care a fost jefuită avuţia naţională. Fără să fie exhaustivă, lista miliardarilor apăruţi peste noapte se deschide, aşa cum era firesc, cu PUR-ul Dan Voiculescu, ieri agent al Securităţii în cadrul ICE Dunărea, astăzi om politic, preşedintele unui partid care participă la guvernarea ţării şi fondator al Asociaţiei Întreprinzătorilor Români, "cu importante investiţii în *mass-media*", prin intermediul cărora manipulează opinia publică cu aceeaşi dibăcie cu care înainte de 1989 manevra fondurile Securităţii lui Ceauşescu prin firma Crescent. Şi lista continuă cu devalidarea băncilor prin acordarea de împrumuturi fără acoperire unor clienţi cu influenţă politică. Bancorex, Banca Columna, Banca Agricolă, Banca Dacia Felix, Banca Internaţională a Religiilor şi Fondul Naţional de Investiţii sunt denumirile marilor escrocherii practicate sub oblăduirea puterii politice, pierderile suferite fiind acoperite cu generozitate de la bugetul Statului, adică din buzunarele contribuabililor amărâţi, care asistau neputincioşi la jaful instituţionalizat şi la corupţia devenită flagel naţional. Nu sunt trecute cu vederea nici numele unor personaje aparţinând lumii interlope, care, speculând în jungla economică în care fusese transformată România după 1989, au devenit în scurt timp multimilionari. O categorie ilustrată prin fraţii Păunescu, "care au cumpărat câteva dintre cele mai bine cotate hoteluri din ţară, cum ar fi Intercontinentalul, care aducea un profit anual de circa 20 milioane de dolari". Fane Căpăţînă, o altă figură din albumul de familie al "personalităţilor" tranziţiei, "un contrabandist notoriu, care se bucura de o remarcabilă trecere în unele cercuri ale Puterii", alături de care autorul *Furtului unei naţiuni* îi menţionează pe Zaher Iskandarani, traficantul "care a dobândit monopolul pentru importul de ţigări Camel şi Monte Carlo", ca şi pe fraţii Elie şi Mike Nasser, implicaţi în traficul ilegal cu arme şi ţigări, au acţionat sub umbrela protectoare a Gărzii Financiare şi a lui Virgil Măgureanu.

Dar marea corupţie, cea care s-a întins ca o caracatiţă, afectând toate instituţiile statului, îşi are rădăcinile în moştenirea regimului comunist. "Foştii demnitari din Partid şi din Securitate au prosperat şi au dobândit chiar mai multă influenţă decât înainte, folosindu-se de relaţiile lor de a obţine credite şi a cumpăra proprietăţi valoroase, cum ar fi cele din sectorul comerţului cu de-amănuntul, la preţuri de chilipir. Mulţi directori de întreprinderi de stat lipsiţi de scrupule au sustras produsele întreprinderii în propriul lor beneficiu şi, prin această jecmănire, şi-au procurat mijloacele necesare pentru a se lansa ei înşişi ca afacerişti privaţi".

Procesul de acaparare cu titlu privat a întregii economii foste în proprietatea Statului s-a extins şi în domeniul politic. "Era normal – constată Tom Gallagher – ca PDSR să spere că va realiza în domeniul politic ceea ce miliardarii – mulţi având rădăcini în sistemul ceauşist – încercau să facă în domeniile afacerilor şi finanţelor. În cursul anului 1994, Adrian Năstase a făcut eforturi să transforme PDSR într-un partid-stat. Tehnocraţii care intraseră în guvern pe baza cunoştinţelor lor tehnice erau convinşi să intre în partid, şi chiar şi birocraţii cu vechi state în serviciu erau presaţi să adere. Principiul – care se dovedise atât de dăunător când fusese aplicat înainte de 1989 – după care statul trebuia guvernat nu de funcţionari, ci de activişti, era acum transpus din nou în viaţă. Dar abordarea PDSR nu a fost pe măsura ambiţiei sale politice. El a devenit un partid amorf, lipsit de o viaţă interioară activă".

Tentativa de a realiza un partid-stat, protector al corupţiei instituţionalizate, va duce România în pragul unui colaps economic şi social cu consecinţe nefaste nu numai pentru prezent, ci şi pentru viitor. Evaluând cu luciditate guvernarea PDSR din perioada 1992-1996, Tom Gallagher ajunge la următoarea concluzie sumbră: "Eşecul în depolitizarea economiei şi în reformele instituţionale după 1989 dusese la astfel de abuzuri îngrozitoare. Generaţia actuală de români şi poate că şi următoarea vor avea de suportat aceste costuri, dacă nu vor fi luate măsuri drastice de remediere".

(Va urma)

PRECIZARE REDACŢONALĂ

Printre reacţiile stârnite de articolul d-lui Claudiu Târziu "Somnul dreptei naşte monştri" s-a numărat şi un "drept la replică" al d-lui Ion Coja (personaj pomenit doar tangenţial în articolul menţionat, dar săcâit de o anume "muscă de pe căciulă"). Ofuscat de faptul că nu i l-am publicat (din motive pe care le vom arăta imediat), domnia sa ne-a trimis în urmă o scrisoare plină de năduf, în care se pretează la procedeul indign de a încerca să creeze dihonie în sânul Redacţiei. Nu vreau să-i răspund altceva decât că, dacă *Punctele cardinale* au dăinuit timp de 15 ani, cu acelaşi nucleu redacţional, este şi pentru faptul că nu am plecat urechea la astfel de clevetiri şi insinuări (pe care le-au mai încercat şi alţii, umplându-se de ridicol).

Ca să fie limpede pentru toată lumea, două au fost principalele motive pentru care n-am dat curs textului respectiv: pe de o parte lungimea lui excesivă, iar pe de altă parte faptul că intra într-o jenantă contradicţie cu dreptul la replică al tinerilor de la Noua Dreaptă (care erau cei direct vizaţi în articolul d-lui Târziu).

Orice om de presă ştie că un drept la replică nu se cade să depăşească în lungime textul care l-a generat. Or, replica d-lui Coja, dincolo de inconsistenţa ei, nu numai că era de aproape 3 ori mai lungă decât articolul d-lui Târziu, dar se şi încheia cu un deconcertant... "Va urma"! Mai mult decât atât: în timp ce d-l Dan Ghiţă (semnatarul replicii oficiale a Noii Drepte) nega orice legătură a grupării cu d-l Gigi Becali, făcându-l mincinos pe d-l Târziu şi proclamându-şi independenţa principială, d-l Coja divulga faptul că chiar domnia sa mijlocise apropierea şi că încă miza pe rezultatele ei, având viziunea suprarealistă a unui Gigi Becali onorabil şi iluminat de... legionarism!

În fine, d-l Coja şi-a mai exprimat nemulţumirea că nu i-am publicat decât fragmente din interminabila scrisoare deschisă către preşedintele Bush şi înaltele foruri americane. Trebuie spus că am avut de optat între a nu publica scrisoarea deloc (din pricina lungimii şi redundanţelor) şi a o face cunoscută în esenţialul ei. Îl asigurăm pe d-l Coja că, oricât de mult am preţui un autor, niciodată n-o să-i acordăm 5-6 pagini de revistă într-un singur număr.

Şi ca să nu mai fie mirat că nu i-am solicitat niciodată în mod expres colaborarea, vom spune franc că nu suntem deloc încântaţi să se regăsească în revista noastră semnături care apar constant în România Mare. Dacă totuşi n-am procedat radical şi exclusivist, este pentru că ne amintim că odinioară d-l Coja a fost un sprijin efectiv al bătrâneţilor lui Petre Ţuţea, dar şi pentru că nu-i punem la îndoială naţionalismul sincer, deşi rău încărdăşit. Credem însă că de acum înainte ar fi binevenită pentru ambele părţi o distanţă cuviincioasă şi scutită de alte comentarii.

Gabriel CONSTANTINESCU

Următorul număr al *Punctelor cardinale* va fi dublu (Aprilie-Mai) şi va apărea în preajma Sfintelor Paşti.

REDESCOPERIREA VREDNICIEI CREȘTINE DE LA "A MUNCI" LA "A LUCRA"

E mai presus de orice discuție că omul trebuie să desfășoare *o activitate curentă*, prin care să-și arate *vrednicia*; creștinește vorbind, lenea este un păcat, iar Sfinții Părinți ne avertizează adesea că "omul fără ocupație este jucăria diavolului".

Pe de altă parte, însă, activitatea omenească nu trebuie să fie un efort brut, orbesc, animalic; omul trebuie să aibă înțelepciunea de a nu se în-dobitoci muncind. Munca nu este o valoare supremă și nici o valoare în sine. Simpla strădanie materială, dacă ne face să uităm de cele sufletești, devine mai degrabă păgubitoare pentru omenescul din noi. Nu cantitatea de sudoare ne arată vrednicia, ci *calitatea* roadelor activității noastre. Ba chiar, cu tot riscul banalității, trebuie repetat, împotriva unei anumite opinii vulgare, că activismul nu este neapărat ceva de ordin material. Un sfînt care se roagă, bunăoară, nu este inactiv; el *activează spiritual*, pentru sine și pentru ceilalți, într-un chip mai esențial decît o poate face un truditor cu brațele. (Unamuno, în *Del sentimiento trágico de la vida*..., punea problema în termeni radicali: *La civilización empezó el día que un hombre, sujetando a otro y obligándole a trabajar para los dos, pudo vagar a la contemplación del mundo* – "Civilizația a început în ziua în care un om, supunîndu-l pe un altul și obligîndu-l să muncească pentru amîndoi, a putut să purceadă la contemplarea lumii"). N-o dojenește oare Iisus pe sîrguincioasa Marta, care se ostenea printre blide, pe cînd sora ei, Maria, profitînd că Domnul le intrase în casă, stătea la picioarele Lui, privindu-L și ascultîndu-L? "Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești, dar un lucru trebuie; adevărat zic ție: Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la ea".

Nu poate fi un ideal de viață să nu faci nimic, dar nici să cazi în frenezia proastă a muncii*. Limba română ne este un bun sfetnic. Despre omul care exagerează cu munca brută, pur materială, se spune că "muncește ca o vită" sau că "dă în brînci muncind" (dar "a da în brînci" înseamnă tocmai a cădea în patru labe, adică a te face asemenea... patrupedelor). Pe de altă parte, un astfel de om ajunge "să nu-și mai vadă capul de treburi", adică să-și piardă rațiunea, conștiința, personalitatea. Dintr-un astfel de "activism" rău înțeles s-a născut și acea monstruoasă lozincă post-decembristă: "Noi muncim, nu gîndim!"...

Tocmai aici e miezul problemei: omul, cîtă vreme vrea să rămînă *om adevărat*, trebuie *să și "muncească", să și "gîndească"*. Munca fără gîndire nu aparține omului, ci vitei.

Să nu uităm nici altceva: anume că munca în sens fizic, cîștigarea mijloacelor de subzistență "cu sudoarea frunții", nu este, conform Bibliei, decît unul dintre rezultatele "căderii în păcat", deci, într-un fel, o pedeapsă a Firii**. Inițial, nu ca să robească muncind l-a făcut Dumnezeu pe om. Munca ne întovărășește, ce-i drept, în condiția noastră actuală, dar e cel puțin neînțelept să faci dintr-un "blestem" o binecuvîntare... Muncim ca să trăim, dar nu trăim ca să muncim.

În limba română există două cuvinte care par să aibă – dar nu au – același înțeles. Este vorba de "a munci" și "a lucra". Traducătorii vechi ai Bibliei simțiseră corect diferența: "a munci" se aplica numai omului stricat de păcat; Dumnezeu nu muncește, Dumnezeu "lucrează" ("Și s-a odihnit Dumnezeu de *lucrul* mîinilor Sale..."; "Tatăl Meu pînă acum *lucrează* și Eu *lucrez* împreună cu El..."). Or, omul este făcut "după chipul și asemănarea lui Dumnezeu"; dacă Dumnezeu "lucrează", atunci și omul este chemat să se ridice de la "a munci" la "a lucra".

De altfel, cuvîntul "muncă" (de origine slavă) înseamnă, etimologic, "chin", "suferință". Din aceeași rădăcină (*muka*) s-au născut și cuvinte ca "mucenic", "mucenicie", "a mucenici". În limba veche, caznele infernale erau numite "muncile iadului". "A (se) munci" însemna, în mod obișnuit, "a chinui" pe cineva sau "a se chinui" pe sine. Uneori omul "se muncește" singur, dar mai adesea "este muncit" de alții; diavolul, mai ales, tinde "să-l muncească" pe om. Rareori se întîmplă, în limba veche, ca "munca" să capete un aspect nobil sau pozitiv. Ea este, de obicei, oarbă, chinuitoare și stearpă, asociată curent cu *robia* (robul "muncește", în timp ce omul liber "lucrează"). De muncit muncește și animalul (ca *rob* al omului). Omul care "muncește" (în sensul originar al cuvîntului) se împărtășește, deci, cu animalul, în vreme ce omul care "lucrează" se împărtășește cu Dumnezeu și cu îngerii Săi.

"A lucra" vine din latinește (*lucro,-are*), însemnînd, la origine, "a cîștiga", "a obține un profit". Este o activitate conștientă, producătoare de valori și liber asumată. Din "a lucra" rezultă "lucrurile", "lucrările" (operele); din "a munci" nu rezultă decît înmulțirea muncii cu ea însăși ("muncile", "muncirile")...

Poți să muncești fără să gîndești, dar de lucrat nu poți lucra fără gîndire. Problema noastră este astăzi, după lunga noapte comunistă***, tocmai de a ne ridica, treptat, de la "munca" brută la "lucrarea" conștientă, de la robie la libertate, de la îndobitocire la reumanizare. Să fim *activi*, dar "lucrători", iar nu simpli "muncitori"; să urmăm *modelul divin*, iar nu modelul bovin! Altminteri, riscăm să rămînem robi și vite de povară ale istoriei, în timp ce popoarele "lucrătoare" vor prospera și ne vor disprețui de la înălțimea *faptei luminate de gînd*.

Răzvan CODRESCU

---

* N. Steinhardt: "Nu se stă locului; nu-i rost de încropire, de confort, de moale visare; Oblomov e osîndit; în lene, boală și nebunie nu-și poate nimeni găsi pretext. (Și nici măcar dreptate: smochinul [din parabola evanghelică a «smochinului neroditor»]). Dar Marta, atunci, de ce e dojenită? Pentru că o rețin fleacurile, se ostenește în zadar și pierde măsura, se agită. Domnul ne cheamă la treburi serioase: *moartea e pe noi*, și noi cu țigara în pat (ca Oblomov) ori ne spetim pentru niște blide, ca și cum ar fi esențe (Marta)!" (*Jurnalul fericirii*, ed. 1991, p. 38).

** "Pentru că ai ascultat vorba femeii tale și ai mîncat din pomul din care ți-am poruncit să nu mănînci, blestemat va fi pămîntul pentru tine. Cu osteneală să te hrănești din el în toate zilele vieții tale! [...] În sudoarea feței tale îți vei mînca pîinea ta, pînă ce te vei întoarce în pămîntul din care ești luat..." (*Facerea* 3, 17-19).

*** Comunismul este cel care a impus la noi o viziune profund viciată a muncii, tradusă în șabloane de tipul "Munca l-a făcut pe om" (?!).

✞ ING. IOAN BELCIU (1927 – 2005)

În dimineața de 18 februarie a. c., a plecat la Domnul camaradul Ioan Belciu. Născut pe 2 iunie 1927, la Poduri – Bacău, s-a remarcat încă din adolescență ca un dîrz luptător pentru neam și cruce. Crescuse sub influența învățăturilor preotului Constantin Crișan (închis sub comuniști pentru apartenență la Mișcarea legionară, autor al romanului *Zbateri* – o excelentă frescă a satului românesc interbelic – semnat cu pseudonimul Toma Spătaru). Împărtășind același crez naționalist și anticomunist, Ioan Belciu a fost închis pe motive politice încă d la 19 ani. După un an, găsit nevinovat, a fost eliberat, însă stigmatul pușcăriei politice l-a urmărit pînă la prăbușirea comunismului. A fost lăsat să urmeze o facultate – de ingineri constructori – doar la seral, iar o vreme a avut domiciliu obligatoriu în Deltă. Soția sa, Ana, i-a fost alături în toate, din vremea detenției (ea însăși fiind un timp deținută politic) și pînă la sfîrșit. În ultimul an, cînd boala l-a imobilizat în pat, soția sa l-a îngrijit cu un devotament exemplar. După revoluție, Ioan Belciu a pus umărul la reconstrucția Dreptei din România. A făcut parte din conducerea AFDPR Bacău și din cea a filialei locale a Partidului "Pentru Patrie". A girat cu numele său revista *Crezul nostru*, în al cărei Consiliu Director a fost (2000 – 2002), și filiala Bacău a Fundației Culturale "Buna Vestire". În ultimii ani, și-a cheltuit generos energia și priceperea pentru construirea, în Bacău, a unui impresionant monument închinat memoriei celor uciși de regimul comunist. Prin tenacitatea și dăruirea sa, i-a mobilizat și pe alții. Pentru cei tineri, în care și-a pus nădejdea, a avut mereu un cuvînt de încurajare și un sfat de folos. Pe drumul Golgotei românești, inginerul Ioan Belciu lasă o picătură de sînge-tencuială pentru România creștină și eternă. Sîntem convinși că nu vom lipsi din rugăciunile lui nici de-acum înainte, cum nici el nu va lipsi din rugăciunile noastre. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Petru C. BACIU

✞ DR. IOAN POPA (1920-2005)

"Ca o lacrimă de sânge,/ A căzut o stea!..." Aceste versuri se potrivesc de minune cu personalitatea Dr. Ioan Popa, care ne-a părăsit, plecând la cele veșnie, în ziua de 24 ianuarie 2005, înmormântat la Erlangen, în Germania, unde era stabilit din 1950. A fost un om de omenie, un om de mare bine, un caracter vertical demn de urmat, un adevărat creștin și român, care și-a trăit viața prin fapte și nu prin vorbe.

Dr. Ioan Popa s-a născut la 8 decembrie 1920 în comuna Cacova – jud. Sibiu, din părinții Ioan și Ana, țărani fruntași și respectați, fiind al doilea copil din cei 6 ai familiei (3 băieți și 3 fete). După absolvirea claselor primare în comuna natală, fiind un copil inteligent și muncitor, în 1932 părinții îl trimit la Gimnaziul Teoretic din orășelul Săliște – Sibiu, iar la absolvirea acestuia, în 1936, își continuă studiile la Liceul Comercial din același orășel. Fiind crescut într-o familie cu adânci sentimente creștine și românești, se înscrie ca atâția alți colegi eminenți, în Frăția de Cruce, făcându-și aici o aleasă educație. După obținerea diplomei de bacalaureat, se înscrie, în toamna anului 1940, la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, în paralel continuându-și activitatea politică pe linie creștină și națională.

După evenimentele din ianuarie 1941, fiind supravegheat și urmărit de Siguranța acelor vremuri, se hotărăște, cu părere de rău, în anul 1942, se plece din țară spre Germania. După multe peripeții, în septembrie 1942 a ajuns la Sofia, unde datorită faptului că știa bine limba germană s-a angajat la o firmă germană de construcții de drumuri și terasamente de căi ferate. În acest timp, în țară era condamnat în lipsă, în octombrie 1942, la 25 de ani muncă silnică, pentru activitatea sa politică. La Sofia a stat până în iunie 1944, când a plecat cu firma în regiunea Kosovo – Iugoslavia, unde a prestat munci grele, cu târnăcopul și cu roaba, până a fost identificat că are pregătire de specialitate și fost trecut la munca de birou. Apropiindu-se invazia trupelor sovietice, a plecat spre Viena, unde erau refugiați și alți camarazi de ai săi și unde a ajuns în a doua jumătate a lunii septembrie 1944. Aici s-a înrolat în Armata Națională de Eliberare, condusă de generalul Platon Chirnoagă, luptând pe frontul de Est contra rușilor (martie-aprilie 1945), până când cade prizonier la englezi. Evadează și în 1946 ajunge într-un lagăr de triere din Germania apuseană, apoi se stabilește în orașul Immenstadt, aproape de München, unde găsește de lucru.

Prin diferite relații și prin Crucea Roșie Internațională, obține din țară actele și adeverința de absolvire a celor doi ani de facultate, pe baza cărora își continuă studiile economice la München, luându-și și doctoratul în 1950, cu nota maximă și cu mirarea profesorilor că un fiu de țăran român a putut ajunge la asemenea performanțe. Este angajat imediat funcționar superior la unul dintre cele mai mari concerne din Germania, firma "Siemens" din Erlanger, unde după un timp ajunge director economic. Datorită acestei funcții, conturile sale bănești sunt substanțiale., ceea ce îi îngăduie să-și ajute pe camarazii de crez din exil, cu care a ținut în permanență legătura. Nu i-a uitat nici pe camarazii săi rămași în țară și care au executat ani grei de închisoare, nici pe vădevele sau copiii acestora, cărora le-a trimis substanțiale ajutoare, prin intermediul neobositului său prieten Viorel Tănase. După pensionare, dar mai ales după 1989, nu a putut veni în țară, în pofida dorinței sale, deoarece suferea de o boală cronică de inimă ce necesita o permanentă și strictă supraveghere medicală și interdicția de a face drumuri lungi, boală care, de altfel, i-a și determinat sfârșitul.

În numele tuturor celor ajutați de Dr. Ioan Popa, precum și în numele AFDPR – Sibiu (unde de asemenea a trimis o sumă mare pentru ridicarea unei case parohiale lângă Mausoleul Aiudului), transmitem familiei îndoliate, și în special surorii sale Ana Popa, sincere condoleanțe. Iar pe cel plecat dintre noi, pe Dr. Ioan Popa, Dumnezeu să-l odihnească și să-l așeze în rândul celor drepți. Veșnica lui pomenire!

Ilie BERGHEZAN, AFDPR Sibiu

GIULGIUL DIN TORINO: O PROVOCARE PERPETUĂ

Giulgiul - imagine în negativ -

După cum informează site-ul "Catholica", o serie de noi teste științifice efectuate asupra Giulgiului din Torino confirmă că pânza datează din vremea lui Iisus. Rezultatele recentelor cercetări neagă studiul efectuat în 1988, care pretindea că pânza a fost fabricată în secolul 13 sau 14. Asociația Americană de Studiu al Giulgiului din Torino (AMSTAR) a găsit că testele din 1988, bazate pe datarea cu Carbon-14, au fost efectuate pe un petec cusut mult mai târziu pe Giulgiul original. Tom D'Muhala, președintele AMSTAR, afirmă că noile teste chimice arată că pânza principală a Giulgiului este "mult mai veche decât a datat-o testul din 1988". Giulgiul de la Torino constituie o permanentă piatră de poticnire pentru știința modernă. Credincioșii creștini, fie ei ortodocși sau catolici, s-ar bucura, desigur, de validarea definitivă a autenticității Giulgiului cu mijloace științifice, dar nu s-ar tulbura prea mult dacă s-ar dovedi că Giulgiul nu este autentic, pentru că adevărata credință nu este dependentă de astfel de probe materiale.

Contestarea testelor cu Carbon 14

Sfântul Giulgiu este un material textil conservat în prezent la Torino. Începând din 1578, această pânză e venerată de credincioși ca fiind Giulgiul în care a fost pus în mormânt Iisus. Ea are 436 cm lungime și 110 cm lățime. Diferitele urme de pe pânză conturează două imagini – din față și din spate – ale unui bărbat cu înălțimea de 1,85 m. Problema autenticității Giulgiului e acerb dezbătută și astăzi. Toate analizele efectuate până acum, mai puțin testul cu Carbon 14, acreditează ideea că, într-adevăr, această pânză este autentică. Ea a fost ultima oară expusă spre venerare în perioada 13-22 octombrie 2000, iar următoarea expunere va avea loc în 2025. În chiar perioada ultimei expuneri, s-au intețit și dezbaterile pe marginea autenticității Giulgiului. Elvețianul Mechthild F. Lemberg, o autoritate în materie de istorie a textilelor și unul dintre savanții ce-au contribuit la restaurarea Giulgiului înainte de expunerea din anul 2000, declara la vremea respectivă că a găsit dovezi noi, în baza cărora relicva, considerată timp de un deceniu drept un produs medieval (aprox. 1260-1390), ar putea avea o vechime de două milenii. El a constatat că există similarități izbitoare între pânza Giulgiului și alte fragmente de îmbrăcăminte, descoperite în ruinele cetății Masada, din apropierea Mării Moarte, cu o vechime de 2000 de ani. Singurul detaliu divergent e vârsta stabilită prin datarea cu Carbon 14. De aceea, savantul elvețian a emis ipoteza că e foarte probabil ca datarea să fi fost eronată. (Precizăm că în 1988 Vaticanul a aprobat ca mostre din Giulgiu să fie datate cu Carbon 14, în trei laboratoare independente, din Anglia, Elveția și SUA).

Chipul Mântuitorului reconstituit după Giulgiul de la Torino

Praful, polenul și grupa sanguină

Raportul pe care cercetătorul elvețian l-a prezentat în cadrul unei conferințe organizate de Biserica Catolică a sporit presiunile asupra Vaticanului, pentru a autoriza un nou set de teste cu Carbon 14, cele din 1988 fiind suspecte de "alterare", din cauza prafului (care conținea acid carbonic) depus între Giulgiu și pânza de Olanda pe care fusese cusut în 1534, spre a nu se deteriora. Alți adepți ai autenticității Giulgiului sunt de părere că mostrele analizate în 1988 au fost prelevate din zonele expuse acțiunii incendiilor prin care a trecut, ceea ce i-a alterat conținutul de carbon. Argumentele lui Lemberg nu sunt singurele invocate pentru repetarea datării cu Carbon 14. *Sunday Times* informa nu demult că o cerere similară a fost făcută și de câțiva cercetători israelieni. Aceștia au analizat particulele de polen descoperite pe suprafața țesăturii, constatând că cea mai parte a lor aparține unei specii de plante care crește numai în Orientul Mijlociu și care ar fi putut fi utilizate la... confecționarea unei coroane de spini! Ian Wilson și Barrie Schwortz, primul un vechi cercetător al relicvei, iar al doilea un reputat fotograf profesionist, cer, la rândul lor, refacerea testelor cu Carbon 14. Motivul? Grupa sanguină a petelor de sânge prezent pe Giulgiu – AB – e foarte rară printre europeni, dar foarte comună printre evreii din Orientul Mijlociu. Or, e puțin probabil ca presupusul "autor medieval al falsului" să fi avut cunoștințe despre grupele sanguine cu câteva secole înainte de descoperirea lor...

Conspirațiile și riscurile autentificării

Cu prilejul expunerii Giulgiului, în octombrie 2000, Monseniorul Giuseppe Chiberti a dezvăluit că e autorizat să recolteze alte fragmente de țesătură din Giulgiu, în vederea efectuării unor noi teste cu Carbon 14. Există însă importante și influente curente de opinie care nu doresc ca Giulgiul din Torino să fie declarat autentic. *The Guardian* comenta că o atare situație ar declanșa un scandal de proporții, de vreme ce, în 1988, *trei* laboratoare au declarat Giulgiul ca fiind un fals, ceea ce ar însemna că ele au mințit în mod deliberat. În opinia unora, responsabile de această situație ar fi niște donații discrete, de câte un milion de lire sterline pentru fiecare laborator, din partea unor "vechi dușmani ai creștinătății, care au știut să influențeze rezultatele analizelor". În sfera teoriilor "conspiraționiste" e inclus și incendiul inexplicabil ce-a cuprins capela în care se afla depus Giulgiul în 1997. Mai trebuie spus că Raymond Rogers, un reputat chimist al Laboratorului Național de la Los Alamos (New Mexico), care a studiat 32 de mostre recoltate din toate părțile Giulgiului, susține că rezultatul testelor cu Carbon 14 efectuate pe eșantionul prelevat de pe Giulgiu în 1988 e irelevant. El a afirmat că bucata respectivă de pânză "are proprietăți total diferite față de restul Giulgiului", probabil în urma restaurărilor pioase efectuate începând din epoca medievală.

Masoneria se implică și ea...

Cercurile masonice au o cu totul altă teorie. Acestea sustin că imaginea imprimată pe pânza de la Torino ar fi, de fapt, imaginea unui om ucis... de către Inchiziție! Doi cercetători britanici, Robert Lomas și Christopher Knight, ambii francmasoni, au cercetat aproape toată viața originile Francmasoneriei. Ei susțin că au reușit să reconstruiască "povestea" lui Iisus Hristos și, implicit, cea a Giulgiului. Concluziile lor cu privire la Giulgiu sunt relatate în lucrarea *Secretul lui Hiram*. Se afirmă că epopeea Giulgiului ar fi început la Paris. În 1307, Jacques de Molay, Mare Maestru al Templierilor, conducea de 14 ani poate cea mai puternică forță a creștinătății. Pe tronul Franței se afla Filip al IV-lea (cel Frumos), care, în 1305, reușea să impună o taxă de 10% pe veniturile clerului francez. Un an mai târziu, a ordonat arestarea și deportarea tuturor evreilor, confiscându-le bunurile. În fine, în 1307 și-ar fi manifestat interesul pentru bogățiile Ordinului Templierilor, împotriva căruia nu se putea însă ridica pe față, deoarece cavalerii nu dădeau socoteală nimănui, cu excepția Papei. Cu ajutorul lui Guillaume de Nogaret, membru al Consiliului Regal și păstrător al sigiliului, Filip ar fi reușit ceea ce părea imposibil: transformarea templierilor în proscriși, acuzați de erezie. Astfel, pe 13 octombrie 1307, aproape 15.000 de templieri au fost arestați și dați pe mâna Inchiziției. J. de Molay a fost biciuit și crucificat. După mai multe ore de tortură, i s-ar fi smuls mărturisirea. Atunci ar fi fost coborât de pe cruce și înfășurat într-un giulgiu. Cum Inchiziția avea ordine stricte să nu-l omoare pe Marele Maestru, dar nici nu intenționa să-l îngrijească, rudele unui alt templier interogat, Geoffrey de Charney, au fost chemate să ridice corpurile celor doi. Familia de Charney ar fi păstrat giulgiul în casă vreme de 50 de ani, iar în 1357 l-ar fi donat, fără explicații, unei biserici din Lirey, Franța. De altfel, prima contestare că ar fi vorba de pânza ce-a înfășurat trupul lui Iisus a apărut în 1389, din partea Episcopului de Troyes, Clement al VII-lea; autoritatea pontificală de la Avignon i-ar fi impus însă tăcerea, autorizând expunerea Giulgiului.

Dumitru MANOLACHE

Din istoria Giulgiului de la Torino

Giulgiul, care acum se păstrează în Domul din Torino, a scăpat în chip minunat de două incendii, la interval de 465 de ani. Astfel, în 1532, un foc i-a lăsat câteva pete, iar la cel de-al doilea incendiu, un pompier a scos Giulgiul din cutia de metal care se încinsese, spărgând sticla incasabilă și salvându-l de la o iminentă distrugere.

Prima fotografie a Giulgiului datează din 1898, când Secondo Pia, un avocat din Asti, a pus două plăci pentru expunere, iar după developare au început să se contureze liniile corpului și feței. Umbrele enigmatice imprimate pe pânză, în întunecimea sepulcrului, se metamorfozează într-o imagine omenească. În memorialul său, Pia relatează în detaliu cum s-au desfășurat ședințele foto și tehnicile utilizate. Despre momentul analizării clișeelor, el a scris: "Figura era reală, era Domnul nostru, iar eu Îl vedeam primul după 19 secole!".

CÎND ÎŢI ÎNTORCI PRIVIRILE SPRE EL...

Recentele cutremure din sudul Asiei, de 9 grade pe scara Richter, provocatoare ale acelor uriaşe valuri *tsunami* din faţa cărora oameni îngroziţi încercau să scape prin fugă, m-au făcut să mă întreb cum se pot raporta astfel de situaţii la voia lui Dumnezeu. Răspunsul l-am aflat în *Evanghelia după Luca* (21:25-28), citind acele versete în care sunt descrise circumstanţele care preced cea de-a doua venire a Domnului Iisus Hristos, de data aceasta "cu putere şi cu slavă multă": "puterile cerurilor se vor clătina", "vor fi semne în soare, în lună şi în stele, iar pe pământ spaimă între neamuri şi nedumerire din pricina *vuietului mării şi al valurilor*" [s. n.]. În timp ce oamenii neavizaţi "vor muri de frică, în aşteptarea celor ce au să vină peste lume", creştinii avertizaţi sunt îndemnaţi de Mântuitorul: "*Să vă uitaţi în sus şi să ridicaţi capetele voastre*, pentru că răscumpărarea voastră se apropie".

Spune-mi încotro priveşti, ca să-ţi spun cine eşti...

Să vă uitaţi în sus înseamnă să vă conectaţi spiritual cu privirea la realitatea din cer. Însuşiţi-vă această realitate, privind la Mine – vrea să spună Mântuitorul; *să vă ridicaţi capetele* pentru a nu mai putea trage cu coada ochiului la "realitatea" acestei lumi, cu care nu (trebuie să) aveţi nimic în comun (aşa cum vikingii cuceritori anulau posibilitatea şi ispita retragerii, dându-şi foc la corăbii de îndată ce debarcau).

"*Să nu te uiţi înapoi [...] ca să nu pieri*" (*Gen.* 19:17) – este avertizat de îngerii lui Dumnezeu neprihănitul Lot în timpul "evacuării", împreună cu familia sa, din cetatea Sodomei, înainte ca aceasta să fie nimicită. Pentru că s-a uitat înapoi, nevasta lui Lot "s-a prefăcut într-un stâlp de sare" (*Gen.* 19:26). Probabil că ea devenise dependentă de plăcerile şi confortul citadin conferit de prosperitatea Sodomei – ca şi ginerii fetelor lui Lot, care nici măcar nu au luat în serios avertismentul acestuia de a părăsi cetatea.

De altminteri, climatul Sodomei contaminase în grade diferite întreaga familie a lui Lot: atât pe fetele sale, care ulterior l-au făcut pe tatăl lor "să se îmbete vin" pentru a se culca cu el în mod incestuos (cf. *Gen.* 19:33-34), cât şi pe Lot însuşi, care, deşi "prin ce vedea şi auzea, zi de zi, îşi chinuia sufletul său cel drept, din pricina faptelor lor nelegiuite" (*2 Ptr.* 2:8), tolera totuşi păcatul şi fărădelegile Sodomei (în care "drepturile omului" prevalau asupra drepturilor Domnului!), din pricina avantajelor materiale oferite de această cetate, care "era ca raiul Domnului, ca pământul Egiptului", situată în câmpia în întregime bine udată a Iordanului (cf. *Gen.* 13:10). Din pricina acestei "aclimatizări", Lot nu a ascultat de îndemnul Domnului ("să nu te opreşti în câmp, ci fugi în munte" – cf. *Gen.* 19:17), cultivându-şi – probabil ca prosper om de afaceri – afinităţile citadine ("Nu voi putea să fug până în munte [...]. Iată, cetatea aceasta este mai aproape [...] Ea e mică şi-mi voi scăpa acolo viaţa..." – cf. *Gen.* 19:19-20).

Din punct de vedere fizic, soţia lui Lot se afla, împreună cu Lot şi fiicele lor, la aceeaşi distanţă securizantă de potopul de "pucioasă şi foc din cer de la Domnul", care a nimicit "cetăţile acestea [Sodoma şi Gomora – n. n], toate împrejurimile lor, pe toţi locuitorii cetăţilor şi toate plantele ţinutului aceluia" (*Gen.* 19:24-25). Duhovniceşte, însă, ea nu se afla împreună cu cei izbăviţi; privind înapoi, ea se afla cu inima în Sodoma.

Spune-mi încotro priveşti, ca să-ţi spun cine eşti sau, mai exact, cui aparţii: Sodomei sau Împărăţiei lui Dumnezeu – ar putea fi o concluzie a celor afirmate anterior.

Privitul înapoi, înţeles ca paseism ori nostalgie faţă de Sodoma (în cazul soţiei lui Lot) sau faţă de confortabila robie din Egipt (în cazul *exodului* "copiilor lui Israel") se dovedeşte a fi extrem de nociv, având drept consecinţă (penală) moartea fizică, pentru că devierea privirii de la ţelul cel bun echivalează cu deconectarea noastră spirituală de la Dumnezeu ca sursă de viaţă. Iată de ce apostolul Pavel, "alergând *spre ţintă* [s. n.] pentru răsplata chemării de sus", mărturiseşte că tinde "către cele ce sunt *înainte*" (s. n.), "uitând cele ce sunt în urma mea [în trecut – n. n.]" (*Filip*.3:13-14).

"Oricine va privi la el, va trăi..."

Prin privire ne însuşim *chipul* (esenţa şi caracteristicile) obiectului contemplat. Rolul salvator al privirii (conectate la sursa de viaţă !) reiese cel mai pregnant din episodul înălţării de către Moise – la recomandarea lui Dumnezeu – a şarpelui de aramă ca remediu contemplativ la muşcăturile de şarpe: "Fă-ţi un şarpe de aramă şi-l pune pe un stâlp", îi spune Dumnezeu lui Moise; "şi de va muşca şarpele pe vreun om, oricine va fi muşcat şi *va privi la el, va trăi* [s. n.]. Şi a făcut Moise un şarpe de aramă şi l-a pus pe un stîlp; şi când un şarpe muşca vreun om, acesta privea la şarpele cel de aramă şi trăia" (*Num.* 21:8-9). Această imagine dătătoare de viaţă pentru poporul lui Israel în timpul peregrinării sale prin pustie prefigurează crucificarea lui Hristos ca victorie zdrobitoare asupra drepturilor şi puterii deţinute până în acel moment de *şarpe* asupra noastră. Cheia înţelegerii nou-testamentare ne-o oferă Mânuitorul Însuşi: "Şi după cum Moise a înălţat şarpele în pustie, aşa trebuie să se înalţe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică" (*Ioan* 3:14-15). Ceea ce înseamnă că creştinul, deşi nu este scutit de muşcătura (ispita) *şarpelui*, este imun la efectul ei mortal (separarea de Dumnezeu), atâta vreme cât are vie înaintea ochilor (priveşte şi astfel îşi însuşeşte) imaginea jertfei răscumpărătoare a lui Hristos de pe cruce.

În această lumină, bucuria în necazuri (de care vorbeşte apostolul Pavel) devine posibilă şi inteligibilă în condiţiile în care creştinul nu mai priveşte la sinele său "falimentar", ci îşi ridică privirea spre Hristos (în care este nemuritor, sănătos, puternic şi desăvârşit). "Când îţi întorci privirile [de la conjunctura nefastă pe care o traversezi – n. n] spre El, te luminezi de bucurie" – spune psalmistul (*Ps.* 33:5). E vorba de bucuria prezenţei *Lui* în necazurile *tale*.

În timpul martiriului său, Sfântul Ştefan, "fiind plin de Duhul Sfânt *şi privind la cer*, a văzut slava lui Dumnezeu" (*Fapte* 7:55), însuşindu-şi astfel realitatea supra-naturală pentru cei care nu experimentează prezenţa lui Dumnezeu, dar profund naturală pentru cel "plin de Duhul Sfânt", Care i-a dat puterea să îngenuncheze şi să strige cu glas tare, înainte de a-şi da duhul: "Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta !" (*Fapte* 7:60), în timp ce prigonitorii săi aruncau cu pietre asupra lui. Dacă ar fi privit la pietrele care se abăteau din ce în ce mai des şi mai dureros asupra lui, Sfântul Ştefan ar fi avut reacţiile şi sentimentele specifice naturii umane într-o astfel de situaţie: revoltă, groază, disperare şi, probabil, în cele din urmă, resemnare. Ridicându-şi însă privirea la Hristos şi, în consecinţă, văzând "cerurile deschise şi pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu" (*Fapte* 7:56), Ştefan şi-a însuşit pe această cale reacţiile şi sentimentele Acestuia. În aceste condiţii, Ştefan a mijlocit prin rugăciune între prigonitorii săi şi Dumnezeu, nu pentru a le da acestora, cu ultimele sale puteri, replica finală de pe poziţia unei doctrine neabandonate, ci pentru că L-a văzut chiar în acel moment pe Hristos, Marele nostru Preot, mijlocind, de-a dreapta lui Dumnezeu, pentru el şi pentru prigonitorii săi deopotrivă. Rugându-se (cu strigăte !) pentru iertarea acestor ucigaşi (în rândul cărora se afla chiar viitorul apostol Pavel), Ştefan n-a făcut decât să *imite* ceea ce vedea chiar în acel moment că face Iisus Hristos: *mijloceşte* şi *iartă*.

"Li s-au deschis ochii..."

Pentru a putea privi la Hristos (aşa cum vrea Dumnezeu să-L vedem, iar nu aşa cum ni se năzare nouă pe baza disciplinelor humaniste !), este necesară o întâlnire personală cu El. Pe cât de surprinzătoare, pe atât de edificatoare în acest sens este confruntarea apostolilor cu realitatea minunată a Învierii. Deşi făcuseră parte din anturajul cel mai intim al Domnului (asistaseră la exorcismele şi vindecările minunate săvârşite de Hristos, Îi recunoscuseră dumnezeirea şi mesianitatea, primiseră din partea Lui o anumită putere de a propovădui, de a vindeca şi chiar de a scoate dracii, şi fuseseră puşi în temă în repetate rânduri cu privire la învierea şi arătările Sale ulterioare), aceştia, la aflarea veştii că Hristos a înviat, considerau cuvintele acestea ca fiind "o aiurare" şi "nu le-au crezut" (*Luca* 24:11). De fapt, toţi reacţionează iniţial ca Toma necredinciosul, până când fiecare dintre ei ajunge să-L vadă pe Hristos cel înviat.

Refuzând să mimeze credinţa, Toma procedează cu maximum de probitate intelectuală, recunoscând cu onestitate starea falimentară a spiritului în absenţa revelaţiei. Să ne imaginăm că Toma s-ar fi mulţumit, de ochii lumii, cu o credinţă *second hand*, bazată nu pe întâlnirea sa personală cu Hristos cel înviat, ci pe supoziţii mai mult sau mai puţin probabile şi pe relativism, de genul: "A înviat Hristos ? Nu ştiu, cred". Pornind de la o astfel de "credinţă", creştinismul n-ar mai fi reprezentat însă decât, cel mult, un curent de idei, o etică utopică bazată pe iubire, sau o "şcoală" filozofică idealistă între atâtea altele; iar apostolii n-ar mai fi "tulburat [răscolit] toată lumea", aşa cum au făcut-o (*Fapte* 17:6), cu mărturiile lor ! De fapt, în absenţa revelaţiei, ce ar mai fi avut de mărturisit ?! Ce diferenţă între etapa credinţei lor relative, de dinaintea împlinirii revelaţiei, marcată de stângăcii, şovăieli şi chiar apostazii (consemnate de autorii Evangheliilor), şi etapa credinţei lor absolute, ulterioare revelaţiei împlinite, aşa cum reiese ea din *Faptele Apostolilor* (în realitate, faptele Duhului Sfânt !), în care se pun bazele Bisericii ! Din punct de vedere humanist, "aventura" creştină se consumă o dată cu răstignirea lui Hristos; din punctul de vedere al lui Dumnezeu, însă, creştinismul abia din acest moment începe. Adevărata credinţă, bazată pe revelaţie, se întemeiază pe o confruntare faţă către faţă cu Hristos *cel înviat*, în absenţa căreia Maria Magdalena (din care Domnul scosese şapte draci) sau cei doi ucenici aflaţi în drum spre satul Emaus, bunăoară, se află în situaţia de a fi interpelaţi de Hristos, fără însă a-L recunoaşte, căci "ochii lor erau ţinuţi ca să nu-L cunoască" (*Luca* 24:16). Pe parcursul întregii discuţii cu cei doi ucenici, are loc prima evanghelizare săvârşită chiar de Mântuitorul, după învierea Acestuia. Recurgând la maieutică pentru a "moşi" de la cei doi ucenici adevărul cu privire la patimile şi învierea Sa ("Nu trebuia, oare, ca Hristosul să pătimească acestea şi să intre în slava Sa ?" – cf. *Luca* 24:26), "evanghelistul" Hristos, "începând de la Moise şi de la toţi proorocii, le-a tâlcuit lor, din toate Scripturile, cele cu privire la El", până când ucenicilor "li s-au deschis ochii şi L-au cunoscut" (*Luca* 24:27-31). Deci, pentru a-L putea vedea cu ochii minţii pe Hristos cel înviat, este necesar să ne însuşim din Sfânta Scriptură ("să nu vă fure minţile cineva cu filozofia", avertizează apostolul Pavel – cf. *Col.* 2:8) *adevărul revelat* "cu privire la El".

Traian Călin UBA

TEODOR M. POPESCU

DE LA NERO LA STALIN.

ANTICREŞTINISMUL COMUNIST

PROPAGANDA

(urmare din numărul trecut)

Credinţa nu mai are deci nici un loc, nici un drept, nici un cuvînt. Clopotele nu mai sună **(1)**, slujbele religioase sînt interzise sau tulburate, preoţii nu mai pot predica şi învăţa, punerea în discuţie publică a anumitor probleme sociale, ca pacea şi războiul, este interzisă credincioşilor **(2)**; Biserica nu doar că mai poate vorbi pentru cei vii, dar nu se mai poate ruga nici chiar pentru cei morţi **(3)**. Ea trebuie cufundată în complet dispreţ, în tăcere şi în uitare. Compromiterea şi desfiinţarea ei pe toate căile, directe şi indirecte, de drept şi de fapt: aceasta urmăreşte odiosul regim de persecuţie şi de propagandă comunistă. Seriozitatea acestei preocupări scelerate, de oameni posedaţi, o învederează grija obsedantă cu care guvernul bolşevic a prevăzut în planul cincinal combaterea şi distrugerea Bisericii în statul sovietic, exterminarea la termen fix şi scurt a credinţei, celei de cînd lumea, în Dumnezeu.

Şi pentru că demonul roşu vede că tot arsenalul şi aparatul său ateu nu-i ajunge ca să-şi atingă scopul, recurge la cel mai perfid mijloc de a profana şi a lovi Biserica, la compromisul ei cu satan. Compromisul este, într-adevăr, mai periculos decît persecuţia şi mai nefast decît propaganda. El este punctul cel mai critic pentru Biserică în toată acţiunea antireligioasă a comunismului: este pătrunderea duşmanului de moarte al Bisericii în chiar incinta ei, insinuarea anticristului deghizat în sanctuarul Domnului. A lovi Biserica în faţă este mai puţin primejdios decît a ridica împotriva ei o organizaţie similară, care ar putea, prin aparenţele ei, să-i amăgească pe naivi şi să-i satisfacă pe ipocriţi. A persecuta Biserica înseamnă a o întări; a o contraface înseamnă a o slăbi. Bolşevismul a încercat şi a reuşit aceasta, opunînd Bisericii Ortodoxe o biserică roşie, aşa-numita "Biserică vie" şi "înnoitoare" **(4)**, care este a treia capodoperă de impietate a bolşevismului: după preotul apostat şi după copilul ateu, Biserica anti-Biserică!

(Va urma)

---

[1] *Cf.* D. C. L., "Chronique de l'Orthodoxie russe – 56", în *Irénikon*, VI, 3 (iulie-august 1929), pp. 420-421.

[2] Măsura a fost luată de N. Ejov (G. P. U.) împotriva predicatorilor creştini, opriţi, de asemenea, de a mai vorbi despre socialism şi creştinism (v. "Chronique religieuse. Actualités. U. R. S. S.", în *Irénikon*, XV, 2, martie-aprilie 1938, p. 170.

[3] La Moscova (1936) au fost arestaţi 80 de preoţi, la Leningrad – 110, la Kiev – 95, cei mai mulţi pentru că au vrut să facă rugăciuni pentru odihna sufletului Mitropolitului Antonie Chrapoviţki (v. "Actualités religieuses. Orthodoxie russe", în *Irénikon*, XIII, 5, septembrie-octombrie 1936, pp. 383-384). Un preot de la Kazan a fost ucis pentru vina de a fi făcut rugăciuni pentru Tuchacevski, executat din ordinul guvernului bolşevic. Mătuşa lui Tuchacevski, o bătrînă de 80 de ani, care ceruse acest serviciu preotului, a fost închisă şi a murit în închisoare (v. "Chronique religieuse. Actualités. Orthodoxie russe", în *Irénikon*, XIV, 4 –5, iulie-octombrie 1937), p. 429, n. 2.

[4] Despre situaţia bisericească din Rusia în general, de văzut o lucrare bine informată: Milan P. Şesan, *Biserica ortodoxă rusă de după război*, vol. 1. *Biserica rusă pe teritoriul U. R. S. S.*, Cernăuţi 1937. Despre "Biserica vie", v. cap. IV, pp. 86-99.

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE 8 MARTIE

De ce oare, la 15 ani de la prăbuşirea regimului comunist, noi ne încăpăţânăm încă, de la vlădică la opincă, să-i perpetuăm sărbătorile străine şi mincinoase? Ne prefacem că 8 Martie sau 1 Mai ar fi nişte sărbători nevinovate şi vechi de când lumea, fără să ne mai sinchisim de originile şi înţelesurile acestor lor moştenite din recuzita propagandistică a celui mai criminal şi mai anti-creştin regim din istorie! O facem din inerţie ("Aşa am apucat!") şi din dorinţa impură de a înmulţi cu orice preţ prilejurile de chef lumesc şi de "chiul" îngăduit. Dar mulţi o fac poate şi din totala ignorare a substratului acestor false sărbători (care s-ar fi cuvenit să iasă din istorie o dată cu revoluţionarismul ateu şi materialist, dacă noi nu ne-am fi descreştinat în ultima jumătate de secol mai mult decât vrem s-o recunoaştem...).

Între Mărţişor şi 8 Martie. Tradiţia românească oferă, în prag de primăvară (când în calendarul bisericesc este rânduită pomenirea Sfintei Evdochia, devenită în folclorul românesc "Zâna Dochia" sau "Baba Dochia", şi pe care o legendă mai târzie o asimilează cu frumoasa fiică a lui Decebal), un bun prilej de sărbătorire a "sexului frumos": 1 Martie, Ziua Mărţişorului. Nici aceasta nu-i o sărbătoare bisericească, dar nici n-are în ea nimic tendenţios sau pervers, iar rădăcinile ei sunt adânc înfipte în tradiţia locală. Mamele, logodnicele, soţiile, fiicele sau colegele noastre au şi acest prilej în plus de a ne simţi dragostea şi preţuirea (care altminteri, fie vorba între noi, s-ar cuveni să fie mai puţin "ocazionale"). Piepturile înflorite de mărţişoare aduc aminte, simbolic, de frumuseţea şi regenerarea lumii lui Dumnezeu, de armonia care se cade să existe în(tre) toate cele ale Firii, de la ghiocelul plăpând şi până la inima omului. Ne bucurăm de *alteritatea* ce ne-a fost dată dintru început ("Nu e bine să fie omul singur") şi de minunea perpetuă a *vieţii* (căci Eva e "mama tuturor celor vii"). De ce mai este oare nevoie să supralicităm, o săptămână mai târziu, printr-o "sărbătoare" *ideologică* a femeii (văzute ca instrument al "luptei de clasă", din perspectiva "feminismului" dizolvant, în care un Nae Ionescu vedea, pe bună dreptate, tocmai semnul "lipsei de feminitate")?!

Pe urmele tovarăşei Clara Zetkin. Am mai spus şi altădată în *Puncte cardinale* adevărata poveste a instituirii zilei de 8 martie (demagogic numită "internaţională", căci n-au sărbătorit-o oficial decât anumite cercuri conspiraţioniste şi ţările din fostul "lagăr socialist"). Propunerea a fost făcută şi aprobată în 1910, la aşa-numita Conferinţă a Femeilor Socialiste de la Copenhaga, prima ei sărbătorire în mediile respective având loc în anul următor. Autoarea propunerii, prietenă apropiată a Rozei Luxemburg, a fost militanta revoluţionară Clara Zetkin (1857-1933), o evreică născută la Wiederau (Saxonia) şi moartă la Arhanghelskoie, în fosta U.R.S.S. (unde şi-a văzut împlinit visul "tinereţii revoluţionare" şi a propăşit pe linia bolşevismului). De ce tocmai ziua de 8 martie? Unul dintre motive (şi cel mai invocat, în spiritul demagogiei populiste) este că în această zi avuseseră loc în lumea occidentală (pe care Marx – înşelându-se grosolan, ca în mai toate privinţele – o credea cea mai coaptă pentru comunism) mai multe demonstraţii revendicative ale "femeilor muncitoare", agitate de insidioasa propagandă iudeo-socialistă, începând cu o grevă a ţesătoarelor new-yorkeze din 1857 (ce-i drept, cam aspru reprimată de autorităţile "capitaliste").

Sub semnul sângeroasei Estera. Ar mai fi însă un motiv important, asupra căruia atrage atenţia, de pildă, un mare teolog şi duhovnic rus contemporan, diac. prof. dr. Andrei Kuraev: pornind de la originea etnică a Clarei Zetkin, autorul este de părere că ea n-a putut să nu se gândească la populara sărbătoare evreiască de Purim (foarte apropiată calendaristic de data de 8 martie), care rememorează anual – caz unic în istorie – un cumplit masacru (după tradiţie, 75.000 de morţi – bărbaţi, femei şi copii) întreprins asupra poporului persan de către iudeii aflaţi în exil. Uciderea de *goim* este celebrată ca virtute naţională a "poporului ales", iar personajul-cheie al evenimentului este tocmai o femeie, vicleana şi sângeroasa Estera, manipulatoarea regelui Artaxerxes, devenită întruchipare biblică a "eroismului" feminin evreiesc. Dacă e aşa sau nu, cert rămâne că, prin realele sau doar posibilele ei origini mentale, ziua de 8 Martie reprezintă o convenţie festivă cu totul străină şi de tradiţia noastră folclorică, şi de spiritul creştinismului, astfel încât o conştiinţă naţională şi ortodoxă nu şi-o poate asuma fără a se trăda esenţial pe sine însăşi.

Am uitat de Buna Vestire? Pentru lumea creştină, ziua cea mai potrivită pentru a da cinstire "eternului feminin", în aceeaşi lună a primăverii primenitoare, rămâne, fără nici o îndoială, marele praznic al Bunei Vestiri (25 martie), când Sfânta Maria – icoană sublimă a feminităţii, reunind tainic în sine însăşi *maternitatea* şi *fecioria* – este înştiinţată de Arhanghelul Gavriil că, "umbrită de Duhul Sfânt", va naşte pe Mântuiorul lumii, iar ea se smereşte voii lui Dumnezeu (*Ecce ancilla Domini*), rostind marele *fiat* al umanităţii răscumpărate: "Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!". Am uitat noi de Maica-Fecioară şi de această sărbătoare bisericească a bucuriei întru Domnul? S-ar zice că nu, doar că ne-am obişnuit s-o reducem strict la spaţiul cultic al bisericii, fără a o mai transpune efectiv în viaţa noastră din lume, care se conformează, straniu, după alte măsuri şi repere! Nu-i nimeni potrivnic, aşadar, cinstirii publice a Femeii (şi mai ales a Mamei), iar prilejurile tradiţionale nu lipsesc, nici în luna martie (Mărţişorul, Buna Vestire), nici în restul anului (Duminica Mironosiţelor, Sfânta Maria mare, Sfânta Maria mică, Crăciunul însuşi etc.): a te prevala de ziua de 8 martie e doar o încăpăţânare impură (şi până la urmă iresponsabilă), care atrage de la sine acea parafrază cu care i-am supărat maian pe unii cititori, dar care nu e decât consecinţa logică a îndărătnicirii decerebrate într-un anumit calendar festiv: *Spune-mi ce sărbătoreşti, ca să-ţi spun cine eşti!*

Răzvan CODRESCU

RUSIA ȘI ISPITA MESIANICĂ
religie și ideologie (13)

partea a treia: *PROFEȚII*

CAPITOLUL VI

1) Mesianismul profetic al scriitorilor ruși

Literatura rusă din secolul XIX reflectă profunda criză a societății rusești. Înfrângerea umilitoare a Rusiei în războiul Crimeii, epoca reformelor lui Alexandru II (1855-1881), în spirit liberal, asasinarea acestuia de un grup terorist de revoluționari socialiști, reacțiunea conservatoare și polițienească a lui Alexandru III (1881-1894) – toate creează imaginea unei Rusii bolnave. Revoluția devenise inevitabilă, de altfel, o dată cu înstrăinarea statului de clasa cultivată, ceea ce va împinge Rusia de la *realismul liberalist* spre *responsabilitatea ideologiei și revoluționarismului* (**1**).

Pe de altă parte, se constată și o criză a tradiției religioase. Se impun tot mai mult modelele teologice occidentale, catolice și protestante. Criza ortodoxismului se manifestă și în rândul maselor, unde moralismul și psihologismul, pietismul și superstițiile, ca și teosofia germană de orientare spiritistă, se afirmă tot mai mult.

Pe acest fond *anarhic*, propriu *utilitarismului social*, avea să se nască literatura rusă de la sfârșitul secolului XIX. Operele scriitorilor reflectă atât dorința împlinirii unei revoluții lăuntrice, cât și realitatea înfricoșătoare a ceea ce urma să fie. Putem spune că, o dată cu literatura secolului XIX, mesianismul rus sfârșește în eshatologic. Nicăieri nu găsim o conștiință mai tulburată, firească în fond, dacă avem în vedere că pentru prima oară Rusia era în fața unui moment de răscruce – intra în istorie, putea face cultură, chiar dacă aceasta se făcea cu prețul arderii Sufletului în focul suferințelor creației. Întreaga literatură rusă din secolul XIX acumulează în sine toate dorințele neîmplinite, toate speranțele, toate visele utopice ale predecesorilor, prin iluzia unei salvări universale. Aceasta imprimă literaturii ruse un caracter profetic, apocaliptic, de *așteptare a catastrofei iminente*.

Orice popor mesianic își are *profeții* săi. Foarte apropiați ca spirit de evrei, rușii au cunoscut și ei tragismul anistoric al profeților. Profeții ruși fac parte din rândul profeților moderni. Numai culturile mesianice pot avea profeți; e vorba de cultura germană, care prin vocea lui Nietzsche și-a găsit ultima exprimare pură, mesianică. Orice profet trăiește, în afara *istoriei*, un destin *istoric* al unui popor. Nietzsche a plâns singurătatea culturii germane, *istoria* din ea. Pe de altă parte, ca orice profet, Nietzsche a exprimat o idee universală; față de profeții ruși, pesimismul lui Nietzsche este absolut. El nu oferă soluții salvatoare lumii. Dacă putem vorbi de un mesianism la Nietzsche, trebuie să excludem de la început optimismul, speranța, salvarea. Prin Nietzsche își trăiesc agonia nu numai cultura germană, ci și întreaga cultură europeană. *Supraomul* este consecința ultimă a *expansionismului* unei culturi care depășește existența fizică, învinge gravitația și-și trăiește agonia în extaz. E semnificativ faptul că, după Nietzsche, cultura europeană nu a mai dat profeți. El exprimă sfârșitul unei lumi în mișcare, înghețarea culturii și, prin aceasta, sfârșitul omului. Prin Nietzsche, singurătatea unei lumi care l-a ucis pe Dumnezeu atinge paroxismul. Un fel de duh stins vorbește prin el, glasul profetului este unul tremurat, dar pătrunzător. Spre deosebire de Nietzsche, un Dostoievski sau un Soloviov vădeau o conștiință atât apocaliptică, cât și plină de speranță. Putem spune că mesianismul rus nu cunoaște supraomul, pentru că el încă speră. Profeții ruși se aseamănă mai degrabă cu cei evrei, decât cu profetul modern. Dostoievski este mai aproape de Ieremia, iar Soloviov de Daniel, decât de Nietzsche. Această apropiere se explică prin comparatismul tipologiilor spirituale ale popoarelor. Poporul german nu cunoaște – mai bine-zis, nu a avut timp să-și cunoască – destinul. El nu și l-a trăit organic, în tensiune religioasă. Mesianismul german cunoaște doar împlinirea, nu și dezamăgirea. Abia Nietzsche ajunge să-și trăiască destinul, mistic. Dar această trăire nu vine dintr-o lipsă de împlinire, ci din contră, din preaplin. Cultura germană a urcat prea sus și L-a sfidat pe Dumnezeu. Nietzsche contemplă de acolo, de pe înălțimea muntelui, lumea. Conștiința lui Nietzsche e tragică fiindcă ea vine dintr-o împlinire a culturii din care face parte. Nu același lucru putem spune și despre profeții Rusiei. Fiind un popor religios, Rusia a avut și profeți religioși. Ea și-a trăit religia ca pe un destin. Acest destin nu și-a găsit însă nicicând o împlinire. Rusia nu a fost, spre deosebire de Germania, o țară a culturii. Cultura Rusă, abia răsărită, a și dat naștere la profeți. Nietzsche a fost un profet singuratic; nu același lucru se poate spune despre profeții ruși. Ei au fost uniți cu poporul prin credință. Încercând să și-L apropie pe Dumnezeu, rușii nu s-au împlinit cultural. De aici și tensiunea, și anistorismul. Profeții ruși sunt apocaliptici, dar nu-L alungă pe Dumnezeu. El este acolo, în inima poporului, reprezentat de sfinți. Profețiile s-au născut toate din această credință. Rusia nu a cunoscut cultura și poate de aceea nu a trăit cu sentimentul împlinirii. De aici rezultă și faptul că profeții ruși sunt urmăriți doar de speranță și suferință, adică de sentimentul pe care ți-l dă apropierea de Hristos. Cultura rusă își găsea împlinirea numai dacă Hristos apărea în lumina Sa tuturor popoarelor lumii. Și Rusia era cea care trebuia să-L arate pe Hristos omenirii. De aici și importanța profeților. Ei au apărut în Rusia stăpâniți de un dublu sentiment: acela că fac parte dintr-un *popor ales*, un sentiment pozitiv, dar și de unul negativ, în sensul că *poporul ales* nu este totuși mântuit: din contră, el are o misiune mult mai mare și o responsabilitate imensă; derogând de la credință, *poporul ales* avea nevoie de profeți care să arate *Calea cea dreaptă*.

Primul care i-a anticipat pe profeți, un fel de înaintemergător al acestora, a fost Gogol. El e primul care a înțeles minunea ce părea să învingă necredința Rusiei. El nu va fi un profet în adevăratul sens al cuvântului, dar nu va fi ocolit de iluminări sporadice. Operele sale – dintre care amintim *Suflete moarte* și *Revizorul* – ascund un adevăr profund, care va poposi în sufletele tuturor intelectualilor ruși ai secolului XIX, și mai ales în sufletul profeților. Adevărul profund era însă unul înfricoșător, care l-a făcut pe Gogol să dea doi pași înapoi. Patosul creator va insemna de acum înainte mărturisirea, demascarea *adevărului minciunii*. De aceea, trăind cu acest patos, scriitorii ruși ies din tiparele obișnuite ale unei creații literare universale. Universalitatea și totalitatea absolutului specifice profeților ruși vin din realismul inaugurat de Gogol, *realism tragic*, care l-a făcut pe acesta să strige: *De-aș găsi măcar un suflet viu! Măcar de-ar da vreun suflet glas!... Măcar un suflet de-ar începe să vorbească!... Parcă ar fi murit totul, încât îți vine să crezi că într-adevăr* ***Rusia nu e locuită de suflete vii, ci moarte***. *Compatrioți! Mi-e frică!* (**2**).

Ceea ce a văzut Gogol, l-a făcut să se înspăimânte și să se îngrijoreze de soarta Rusiei celei *sfinte*. Același strigăt, cu același ton, îl regăsim la toți scriitorii-profeți ruși. Din acest strigăt se nasc apocalipsa și angoasa, profetismul și eshatologia. *Nebunia creatoare* căreia i-a dat glas Gogol, în numele Adevărului care te face să suferi, a dat naștere la puternice crize religioase. E vorba aici de o nouă conștiință umană, trecută prin patosul profetic, căruia îi vor da glas Tolstoi, Dostoievski, Soloviov, Rozanov, Leontiev, Fedorov, Berdiaev, Merejkovski sau Ivanov. *Noua conștiință religioasă* născută odată cu glasul marilor profeți reprezintă revoluția lăuntrică, ca o contrapondere față de revoluția exterioară, socialistă. Pe acest plan se continuă mesianismul rusesc reprezentat de Berdiaev, Bulgakov, Evdokimov sau Lossky.

Conștiința religioasă care se va naște în secolul XIX în Rusia va reprezenta lumina care va rămâne aprinsă în obscurantismul în care va trăi Rusia aproape întreg secolul XX. De aceea, a vorbi despre *mesianismul scriitorilor ruși* înseamnă a vorbi despre planul divino-uman al Rusiei luminoase, unde conștiința creatoare își dă mâna cu harul lui Dumnezeu. Din această conlucrare liberă se vor naște profeții, vestitorii adevăratului mesianism rusesc. Profeții ruși au fost, credem noi, în număr de patru. Prin profețiile lor, ei au vestit cele două revoluții care s-au produs în Rusia: una vizibilă, a întunericului, și una nevăzută, a luminii. În așteptarea Luminii care va birui Întunericul, să ascultăm vocile profeților...

(Va urma)

Bogdan SILION

Note

1. *Cf.* Ioan I. Ică jr., Studiu introductiv la Vl. Soloviov, *Fundamentele spirituale ale vieții*, Ed. Deisis, Alba-Iulia, 1994.
2. Gogol, *Opere*, vol. V, Ed. Cartea Rusă, București, 1958, p. 317.

APEL

Dumnezeu m-a ajutat să închei, după 12 ani, noua versiune românească a *Infernului*. Am năzuit de la început s-o pot tipări în ediție *bilingvă* (ceea ce ar fi o premieră în cultura românească, în ce-l privește pe Dante) și *ilustrată* (cum au apărut atâtea ediții în Occident, mai cu seamă cu gravurile lui Gustave Doré, sau, în perioada interbelică, traducerea românească în proză a lui Alexandru Marcu, cu gravurile lui Mac Constantinescu). O asemenea ediție implică, desigur, costuri editoriale foarte mari (chiar renunțînd la legarea și supracopertarea volumelor, ca și la policromie, cu excepția copertei): remunerarea – fie și modestă – a unui ilustrator de marcă (ediția va avea cel puțin 34 de ilustrații interioare – cîte una pentru fiecare cînt, redînd scenele cele mai semnificative), o hîrtie de calitate superioară, un format atipic (peste dimensiunile obișnuite) etc. În aceste condiții (și avînd în vedere că toate cele 34 de cînturi au fost publicate de-a lungul vremii chiar în paginile *Punctelor cardinale*, cu care am "compătimit" toți laolaltă nu mai puțin de 14 ani), **îndrăznesc acum, ca niciodată, în nume propriu, să fac un apel către abonații și cititorii revistei, din țară și din străinătate, să contribuie, în măsura posibilităților, la apariția acestei cărți, care sper să fie una de excepție**. Ediția va cuprinde o listă de onoare a principalilor ei "ctitori", iar fiecare dintre cei care o vor sprijini cu echivalentul a cel puțin 100 de dolari U.S.A. vor primi un volum gratuit, cu o dedicație specială. Năzuința mea ar fi ca ediția să apară, într-un tiraj de minimum 1000 de ex. și la un preț totuși accesibil, pînă în pragul toamnei viitoare și să vădească, în răspărul crizei pe care o străbatem, o solidaritate de conștiință și de suflet deopotrivă creștină, românească și europeană.

Răzvan Codrescu,
(cu iertarea Dvs.)
tălmaci și cerșetor

P. S. Desigur, avînd în vedere birocrația și comisioanele exagerate din România, ar fi preferabil ca eventualele ajutoare să fie aduse personal sau prin bunăvoința unor intermediari particulari (pentru București: tel. **021/3211076** sau **4402501**; pentru Sibiu: tel. **0269/422536**), sau livrate numai în următoarele conturi ING Bank N. V. Amsterdam, Sucursala București (Șos. Kiseleff 11-13, sector 1): INGBROBU – **RO89INGB0000999900050234** (USD – bancă corespondentă: JP Morgan Chase Bank) sau INGBROBU – **RO35INGB0000999900050236** (EUR – bancă corespondentă: ING Bank N. V. Amsterdam). Pentru sumele în lei: ING București, Cont'ROL **RO52INGB0000999900050221**. Titularul conturilor: **Adolf-Marian Vasile** (Aleea Bucșenești 5, bl. E8, et. 4, ap. 21, sector 6, București, cod poștal 061573; e-mail: **razvancodrescu@yahoo.com**).

Le mulțumesc celor care n-au întârziat să răspundă deja acestui apel și sper ca, pe drumul deschis astfel, să ne bucurăm cu toții, până în toamnă, de finalizarea ediției în cele mai bune condiții.

ROMÂNII ȘI BLESTEMUL RUSESC

DE LA DIMITRIE CANTEMIR LA ALEXANDRU IOAN CUZA (3)

Trebuie să amintim încă de la început că panslavismul a fost și rămâne "firul roșu" al politicii rusești. Ca un implacabil destin, istoria României din ultimile patru secole este indisolubil legată de Rusia. Protectoare a creștinilor ortodocși oprimați, dar de cele mai multe ori expansionistă, Rusia (sub diversele ei forme de guvernământ – țaristă, comunistă sau democrată) a privit spațiul carpato-danubiano-pontic ca pe o viitoare gubernie sau o ca pe simplă haltă în drumul spre Constantinopolul. Legați fatalmente prin religie de "marele frate de la Răsărit", pe care celebrul om politic Take Ionescu îl numea "dușmanul nostru natural", românii au avut de suferit nu mai puțin de13 invazii rusești (dacă punem la socoteală și evenimentele din decembrie 1989). *"Începând cu Petru cel Mare* – afirmă istoricul Stan Apostol –, *Rusia deschidea o politică externă de expansiune nu numai spre Marea Baltică și Marea Neagră, ci și spre spațiul românesc aflat sub suveranitate otomană"* (*12 invazii rusești în România*, Ed. Saeculum, București, 1996, p. 9).

(urmare din numărul trecut)

Panslavismul și agenții clericali

Rusia, în drumul ei necontenit spre Strâmtori, a practicat și în Principatele Române spionajul total. După cum am arătat, asupra lui Al. I. Cuza s-au pus la punct lovituri de stat, răzmerițe și răscoale, iar agenții ruși au încercat chiar să-l corupă. Rusia s-a folosit, după cum atestă monumentala lucrare *Documente privind domnia lui Alexandru Ioan Cuza. 1859-1861* (București, 1989), de absolut orice mijloace pentru a culege informații: călători, negustori, liderul rușilor din Principate (așa-numitul "staroste"), diplomați etc. Astfel, consulul francez la București, Victor Place, nota că Basily, proaspăt numit consilier al Rusiei la Iași (și, evident, colaborator al Ohranei), *"raporta totul la Curtea sa cu o perseverență neplăcută, acesta este rolul pe care pare să și-l fi atribuit"*. Tot acesta le-a ținut o cuvântare clericilor, în care le-a spus următoarele: *"Amintiți-vă, domnilor, [...] că aparțineți marii familii ortodoxe care ocupă Orientul și care are în fruntea sa Rusia"*. Din păcate, credința comună a fost de un real folos ajutor spionajului rusesc, clerul din România fiind exclusiv sub influență greacă și rusească. Mulți clerici (printre care și ierarhi) cu studii teologice în Rusia au înteles greșit atașamentul la marea familie de care vorbea consulul rus, ajungând agenți ai Ohranei. Exemplul cel mai grăitor este cel al Mitropolitul Moldovei Sofronie Miclescu, un cunoscut antiunionist și opozant al lui Cuza. Acesta se afla în corespondență cu consulul rus Basily, iar scrisorile sale "duhovnicești" arată ca un veritabil raport al unui agent, lucru de altfel dovedit mai târziu.

Amestecul Imperiului rus în Principatele Unite

Și după consolidarea puterii lui Al. I. Cuza, agresiunile rusești în Principatele Unite au continuat. O dată cu trecerea rușilor către Serbia pe la noi, în noiembrie 1862, Moscova adopta o atitudine favorabilă lui Al. I. Cuza, cu speranța înlocuirii acestuia cu un principe străin din familia țarului, pentru ca imediat după aceasta să întrerupă orice sprijin pentru el. O altă ocazie de a cere alegerea unui prinț străin în locul lui Cuza a fost vizita domnitorului român la Constantinopol, în 1864. Ziarele austriece l-au acuzat pe domnitorul român că a urmărit să obțină de la Înalta Poartă ereditatea la domnie. *Memorial diplomatique* a revenit cu zvonul conform căruia Cuza urma să se despartă de soția sa, pentru a-și crea o dinastie, ca și Napoleon. Zvonul a fost întărit de adversarii domnului, fie cu ocazia adoptării – la 11/26 mai 1864 – unuia din copiii pe care îi avea cu principesa Maria Obrenovici (născută Catargi), fie cu prilejul inserării în codul civil a articolului privitor la reglementarea situației copiilor născuți din legături nelegitime. Aceste zvonuri au asmuțit și mai mult Kremlinul care dorea urgent răsturnarea lui Cuza. Un alt motiv a fost secularizarea, *"văzută la Petersburg drept o rupere definitivă de influențele rusești a Bisericii Ortodoxe Române, decât o autonomie a acesteia"*. Vehemența cu care la un moment dat îi apără pe călugării greci se explică în primul rând prin faptul că aceștia erau cei mai vehemenți propagandiști ai politicii expansioniste rusești. Nu trebuie uitat că Moscova ("A Treia Romă") se considera moștenitoarea de drept a Constantinopolului – capitala Ortodoxiei.

Răzmerițele și problemele interne au fost și ele un prilej mai mult decât binevenit pentru intervenția rusă. Ca urmare a unei răzmerițe din 3/15 august 1865, creată din cauza *"interdicției vinderii fructelor pe timp de holeră, monopolului tutunului și vinderii mărfii în gherete închiriate"*, capii opoziției au fost arestați. Cu toate că la întoarcerea sa de la Erms, unde era la tratament, domnitorul a eliberat pe toți participanții la tulburări, Rusia a cerut înființarea unei comisii privind aceste evenimente. Franța s-a opus însă, considerând amestecul în treburile interne prea brutal.

"Monstroasa coaliție"

Exemplele ar putea continua, ele fiind numeroase. Important de reținut este faptul că Rusia nu a scăpat nici cel mai mic prilej pentru a se amesteca în politica noului stat român, urmărind cu o perseverență diabolică îndepărtarea lui Cuza. În 26 iulie 1861 guvernul imperial transmitea prin prințul Gorceakov instrucțiuni prințului Lobanov de la Constantinopol, pentru a informa celelalte mari puteri că Rusia dorește ca în 3 ani să se ajungă la o nouă înțelegere referitoare la Țările Române.

În același timp în care "monstruoasa coaliție" își făurea planul de răsturnare a domnitorului Cuza, la 3 noiembrie 1865, consulul austriac A. Prokesch își informa ministerul că *"generalul Ignatiev și alți reprezentanți discută despre căderea lui Cuza și separarea Principatelor"*, ceea ce lasă mari semne de întrebare asupra amestecului Moscovei în detronarea lui Cuza. Le rămâne istoricilor să adâncească această ipoteză. Un fapt istoric este acela ca "monstruoasa coaliție" a avut *și* girul Kremlinului.

Făurirea Statutului Modern Român, cât și întărirea instituțiilor proaspăt înființate s-au făcut, așadar, sub presiunea crescândă a Rusiei panslaviste. Tânărul stat român nu i-a putut opune decât inteligența, diplomația și noul serviciu de informații creat la ordinul lui Cuza de către Cezar Librecht.

Florian BICHIR

YALTA, 6 MARTIE 1945 ȘI URMĂRILE LOR PÂNĂ AZI

Preludii: între Yalta și Dresda

Nici nu se zvântase bine cerneala semnăturilor "celor trei mari" (Stalin, Cahurchill, Roosevelt) de pe documentele târgului de la Yalta (4-11 februarie 1945) că deciziile privitoare la obiectivele militare și politice care au pecetluit soarta lumii postbelice s-au și aplicat cu rigurozitate în Europa mistuită de vâlvătăile conflagrației mondiale.

Mostră monstruoasă a ororilor războiului rămâne tragicul destin al Dresdei, *memento* pentru eternitate, cu nimic mai prejos de ceea ce avea să se întâmple la 6 și 9 august 1945 în Japonia. Orașul era lipsit de obiective militare și nu avea importanță strategică. Era, în schimb, o adevărată rezervație de monumente istorice și artistice, îndeosebi baroce, de fostă capitală regală. Cu o populație de peste o jumătate de milion de locuitori la momentul dezastrului de la mijlocul lui februarie 1945, Dresda mai adăpostea cam tot pe atâția refugiați din părțile de răsărit ale Germaniei. Tocmai pe motiv că orașul nu era obiectiv militar, populația civilă căutase aici adăpost din calea tăvălugului Armatei Roșii.

Bombardamentele aviației engleze aveau să facă sute de mii de victime – populație civilă – într-un moment în care războiul era oricum pe sfârșite. Dar ceea ce pare să fie și mai regretabil, după 60 de ani de la evenimente, este minimalizarea numărului victimelor, pentru a se salva obrazul iremediabil pătat al Aliaților. Unele televiziuni experte în manipulări au colportat cifre de zece ori mai mici decât cele ce puteau fi citite pe pancartele participanților la comemorarea evenimentelor de acum șase decenii (360.000 de morți).

Totul a început la Yalta...

Bolșevizarea Estului și tragedia României

Cea mai importantă componentă a consecințelor tranzacțiilor de la Yalta rămâne însă cea politică. Aceasta a însemnat abandonarea fără scrupule a Europei Centrale și de Est, de la Baltică la Adriatică, în zona de ocupație militară și de dominație politico-ideologică sovietică, cu efecte devastatoare în toate planurile existenței națiunilor acestei părți de lume, pentru o jumătate de veac. Sechelele comunismului vor dăinui însă, nimeni nu știe până când.

Prin umilitoarea capitulare de la 23 august 1944, consfințită apoi prin nu mai puțin înjositoarea "Convenție de Armistițiu" (12 septembrie 1947) și prin "Tratatul de Pace" de la Paris (10 februarie 1947), României i-a fost "planificat" destinul pentru multă vreme. Arestarea mareșalului Ion Antonescu și predarea lui invadatorilor a fost începutul seriei de fărădelegi săvârșite împotriva poporului român în numele și sub semnele comunismului. Înlăturarea, la scurtă vreme după aceea, a următorilor doi prim-miniștri, Constantin Sănătescu și Nicolae Rădescu, la intervenția directă și brutală a ocupanților, anunța iminentele catastrofe viitoare.

(continuare în pag. 15)

Nicolae POP

ȘAH LA REGE ... (14)

de Gabriel CONSTANTINESCU

Prin eforturile desfășurate în vederea asanării morale a societății românești, tineretul studios, studențimea, a dovedit a fi nu numai exponentul trunchiului sănătosal națiunii, ci și o forță capabilă să acționeze împotriva tuturor relelor care puneau în primejdie ființa națională și existența Statului. Faptul că, în cvasitotalitate, studenții români din perioada interbelică s-au alăturat acțiunii de renaștere națională dezlănțuite cu impetuozitate și vigoare de Mișcarea Legionară, nu trebuie să surprindă. În toate timpurile, poate doar cu trista excepție a zilelor noastre, tineretul a dat dovadă de generozitate, s-a alăturat fără rezerve cauzelor nobile și nu în puține cazuri s-a angajat până la sacrificiul suprem pentru înfăptuirea unui ideal.

O primă manifestare politică cu caracter naționalist a studențimii române a fost Congresul Studențesc de la Craiova, din zilele de 17-19 aprilie 1935, despre a cărui desfășurare relatează Horia Sima în a sa *Histoire du Mouvement Legionnaire*, publicată în 1972 de Editura Dacia din Rio de Janeiro. "Congresul Studențesc de la Craiova a fost Congresul unanimității legionare. Deși dezbaterile s-au derulat în condiții de perfectă libertate, nimeni nu s-a ridicat să susțină puncte de vedere diferite de acelea ale reprezentanților legionari. Spiritul Legiunii îmbrățișa, ca un fluid invizibil, pe miile de congresiști. Congresul de la Craiova a fost o manifestare a elanului și a tinereții, care a demonstrat în chip strălucit că studenții se integraseră, erau absorbiți de spiritualitatea legionară. Ion Moța a fost ales Președinte de Onoare al Congresului. Era un omagiu adus nu numai unui ilustru precursor, ci și întregii generații de combatanți naționaliști de la 1922".

Adeziunea masivă a tineretului universitar la Mișcarea Legionară va fi confirmată de următorul Congres Studențesc, care va avea loc între 2 și 5 aprilie 1936 la Târgu-Mureș. Despre această nouă afirmare în forță a naționalismului românesc, același Horia Sima relatează: "Guvernul își dădu mai întâi aprobarea pentru acest Congres, însă și-a schimbat apoi părerea și a hotărât să-l împiedice. Modul în care a procedat dovedea o voință deliberată de provocare de incidente. Fără nici un aviz prealabil, atunci când studenții din toate Centrele universitare se găseau pe drum, puternice detașamente de jandarmi au fost concentrate în toate nodurile de cale ferată ce duceau spre Târgu-Mureș, cu ordinul de a opri trenurile speciale ce se îndreptau spre acest oraș. Cum era de așteptat, miile de studenți refuzaseră să se supună acestui contra-ordin de ultimă oră, și opuseseră o vie rezistență. Au avut loc busculade, jandarmii au fost alungați din gări și de pe calea ferată. Pe urmă, studenții, urcați pe locomotive și înlocuind pe mecanicii timorați, au condus ei înșiși trenurile la destinație, fără cel mai mic accident. După aceste peripeții, studenții, care se apropiau pe trei coloane, una de la București, alta din Moldova și ultima de la Cluj, au putut pătrunde în oraș, unde autoritățile i-au lăsat în pace (...) Congresul de la Tg. Mureș a avut o caracteristică diferită de acela din anul precedent. În timp ce la Craiova nota dominantă a Congresului a fost *afirmarea credinței legionare a corpului studențesc*, la Tg. Mureș dezbaterile luară un caracter mai dur: *au fost denunțate deschis și atacate Forțele Oculte*, care conduceau politica țării și care erau răspunzătoare și de prigoana tineretului universitar. Studenții au trecut la ofensivă, pentru că, în primăvara lui 1936, se vorbea, în cercurile Capitalei, de o nouă operațiune împotriva Mișcării, în stilul celei din 1933. Se preciza că obiectivul principal al noii prigoane ar fi lichidarea lui Corneliu Codreanu. Se cunoștea bine cine conspiră contra Căpitanului și cine-l presează pe Rege să treacă la o acțiune decisivă, de care el își asuma personal responsabilitatea. Alarmați de aceste informații, a căror sursă putea fi regăsită chiar în culise ale Palatului, conducătorii studențimii consideră că-i de datoria lor să dea un sever avertisment ațâțătorilor de comploturi și de noi persecuții; și aceasta pentru a înăbuși în fașă orice tentativă de executare a planului. Ei nu se atingeau de persoana Regelui; dar denunțau public persoanele care împing la asasinarea lui Corneliu Codreanu, prevenindu-le că, în cazul în care planul lor criminal ar fi pus în aplicare, propriile lor vieți nu vor fi cruțate. Avertismentul, de data aceasta, nu se limita la o simplă declarație verbală făcută în fața miilor de studenți; el a fost urmat de un început de realizare și s-au constituit echipe de studenți gata să intre în acțiune împotriva celor care conspirau în umbra Tronului, dacă persistau în planurile lor. Erau vizați în primul rând: Elena Lupescu, Virgil Madgearu, generalul Gabriel Marinescu, Armand Călinescu, chestorul Parizianu".

Congresul Studențesc de la Târgu-Mureș este menționat și de Armand Călinescu, care nota la 13 aprilie 1936: "Aflu că la Tg. Mureș a fost în realitate un congres al Gărzii de Fier. S-au desemnat echipele și s-a luat jurământul celor ce vor pedepsi «canaliile», adică pe mine, Madgearu, Gavrilă Marinescu și alți câțiva. S-a expediat o telegramă asasinilor lui Duca, s-a vorbit și contra d-nei L(upescu). Dar, deși pe tot parcursul desfășurării lucrărilor Congresului nu s-a produs nici un delict, "guvernul se socotea în drept să ordone urmărirea și punerea sub acuzare a conducătorilor studenților". Este vorba în primul rând de teologul Viorel Trifa, președintele Centrului Studențesc București, și de Gheorghe Furdui, președintele Uniunii Studenților. Consemnând arestarea conducătorilor studenților, Armand Călinescu scrie cu năduf: "În noaptea de 3 spre 4, studenții arestați la Tg. Mureș fac să se afișeze sub semnătura lor, în cap cu Furdui, o publicație prin care spun că trăim sub domnia «Preacurvei». Și denunță vindicției publice pe Elena Lupescu, Gabriel Marinescu, Iamandi, Madgearu, Călinescu și Mihalache" (procesul s-a judecat la Tribunalul Militar din Brașov, care i-a condamnat pe inculpați la pedepse între 6 luni și un an de închisoare, cu suspendare).

Principalele partide politice, cu excepția Mișcării Legionare, în speranța că vor beneficia de sprijinul și influența camarilei din jurul tronului, nu numai că i-au acceptat tacit existența și manevrele, dar chiar au cultivat-o. Subterfugiul acestei situații degradante pentru capul Statului, dar mai ales pentru calitatea de sfetnici ai Coroanei, fiind invocarea caracterului cvasisacrosant atribuit monarhiei și suveranului. Una dintre multele minciuni convenționale de care s-au prevalat oamenii politici pentru a-și justifica derobările de la primatul normelor morale față de interesele meschine politice, primat care ar fi trebuit să se impună în viața cetății. Prin atitudinea de înjositoare slugărnicie față de țiitoarea regală și de intimii ei, liberalii credeau că le cresc șansele de a fi menținuți la putere, iar țărăniștii, supralicitând servilismul, nutreau nădejdea să fie preferați pentru viitoarea guvernare. Nici că se putea un câmp de manevre mai favorabil pentru Carol în drumul spre realizarea țelului său de a deveni dictator și rege!

În corul de osanale aduse de clasa politică lui Carol și camarilei doar o voce distonantă: Iuliu Maniu. "În ziua de 26 iunie 1936 – relatează istoricul I. Scurtu în *Istoria Partidului Național Țărănesc* – Maniu a fost prezent la adunarea organizată de adepții săi în Vințu de Jos, la care participanții aveau pancarte pe care era scris: «Trăiască regele», «Jos camarila», «Piară sfetnicii regelui», «Jos dictatura camarilei». Luând cuvântul, Maniu a declarat: «Nu vorbesc în numele nimănui, ci numai pentru mine, cu gândul meu, cu capul meu. Nimeni nu e obligat să urmeze ceea ce spun. Nu reprezint pe nimeni». (...) Discursul a continuat cu o critică virulentă la adresa camarilei și mai ales a Elenei Lupescu, care «a adunat în jurul său o ceată de aventurieri, ce au acaparat conducerea țării și șoptesc la urechile regelui visuri dictatoriale». În consecință, el cerea alungarea acesteia din țară și s-a declarat gata să conducă o mișcare de masă care ar urmări un asemenea obiectiv. Deși «nu vorbea în numele nimănui», Maniu nu a ezitat să-l critice pe Mihalache, deoarece acestuia «nu-i place să spună lucruri care supără pe rege»".

Dar în timp ce atitudinea lui Iuliu Maniu față de rege și camarilă exprima convingerile unei personalități politice izolate, în opoziție cu propriul său partid, cu totul altfel se petreceau lucrurile cu posibilitățile și capacitatea Mișcării Legionare de a găsi soluții la gravele probleme semnalate și de întemeietorul Partidului Național Țărănesc. Intransigența lui Corneliu Codreanu era sprijinită de o întreagă "legiune": un front unitar care, dincolo de canoanele clasice de organizare ale partidelor politice, avea drept liant adeziunea la un crez, act solemn, asemănător cu votul depus la acceptarea în ordinele cavalerești din timpul cruciadelor. O deosebire esențială, atât sub aspect organizatoric, dar mai ales doctrinar, pe care dușmanii Legiunii, în primul rând camarila, o cunoșteau bine. Ca urmare, pentru anihilarea acestui adversar *sui generis* de pe scena competiției politice trebuiau găsite metodele adecvate. Așa s-a născut "cazul Stelescu".

Tactica folosită de Carol și de camarila pe care o patrona a fost aceea de a a împiedica ascensiunea Mișcării Legionare prin crearea unei noi formațiuni de dreapta, Partidul Național Creștin, obedient Coroanei, avându-i ca protagoniști pe profesorul octogenar A. C. Cuza și pe Octavian Goga. Congresul de la Tg. Mureș a constituit dovada eșecului acestei tentative de diversiune, studențimea română și tinerii intelectuali confirmând identificarea lor cu idealurile și proiectele Mișcării. În această situație, forțele oculte grupate în jurul lui Carol și al camarilei au recurs la metoda care se dovedise eficace – *divide et impera* –, folosită cu succes în cazul celorlalte formațiuni politice. Personajul selecționat, căruia i s-a trasat sarcina de a lovi Mișcarea din interior, obiectivul principal fiind eliminarea lui Corneliu Codreanu, a fost tânărul fruntaș legionar Mihai Stelescu. "Acest tânăr de 25 de ani – scrie Horia Sima în lucrarea menționată mai sus – ajunsese la o situație nesperată: fusese ales deputat pe listele Gărzii de Fier, datorită lui Corneliu Codreanu, care, prin acest gest, voia să arate cum răsplătește Legiunea vitejia și sacrificiul soldaților ei. Totuși, îmbătat de orgoliu, Stelescu s-a pus în slujba dușmanilor organizației și țării sale și atentase la viața șefului său. Descoperit înainte de a-și fi pus în aplicare planul monstruos, el fusese judecat de un tribunal legionar de onoare și declarat vinovat (...) Dacă Stelescu ar fi făcut cel mai mic gest de căință, Căpitanul l-ar fi iertat și, cu timpul, i-ar fi redat rangul lui în Mișcare. Ceea ce se produsese cu Cotea, tânărul însărcinat cu atentatul. A doua zi după confesiunea și căința lui, își reluase locul în familia legionară, Căpitanul înțelegând că acela fusese victima lipsei de discernământ. Stelescu însă, devorat de orgoliu și resentiment, a urmat o altă cale. Tentativa de asasinare cu revolverul sau otrava nereușind, încearcă să-l asasineze pe Șeful Legiunii moralicește. Cu bani de la guvern, scoase o revistă, pompos denumită *Cruciada românismului*, care se limita la a-l defăima pe Căpitan. Îi imputa lui Corneliu Codreanu toate crimele imaginabile, ieșite dintr-un suflet pervertit. Cu o diabolică perseverență, număr după număr, lansa în opinia publică atacurile cele mai infame. Trebuie să reamintim că Stelescu beneficia de complicitatea cenzurii, pentru că, pe când ea lăsa toată libertatea în defăimarea Căpitanului, aceeași cenzură interzicea orice publicație legionară și suprima orice articol ce-ar fi încercat să-l pună la punct pe impostor (...) Văzând că atacurile *Cruciadei Românismului* se întețesc, conducătorii studenților, dintre care unii fuseseră prieteni ai lui Stelescu, l-au inclus printre complicii Forțelor Oculte și au

(continuare în pag. 14

ŞAH LA REGE

(urmare din pag. 13)

anunţat formarea unei echipe pentru a-l lichida (...) Ameţit de promisiunile camarilei şi de cantitatea de bani pe care îi primea, Stelescu nu a ţinut cont de furtuna care se apropia (...) Trădarea în sine trebuia stigmatizată; şi de aceea Stelescu trebuia pedepsit de un grup de legionari, simbolizând plutonul de execuţie de pe front (...) Fiind în număr de zece, executorii lui Stelescu au primit supranumele de «Decemviri», şi sub acest nume au intrat în istorie".

Epilogul acestei drame se cunoaşte. "În 16 iulie 1936 – consemnează faptul *Cronica unor violenţe politice* – 10 prieteni şi camarazi de-ai lui Stelescu, cu care luptase împreună pe baricadele naţionalismului românesc, indignaţi de mişelia acestuia şi pentru a avertiza pe cei care stau în spatele acţiunii lui, îl împuşcă". Asasinatul a avut loc la

Corneliu Z.Codreanu

Spitalul Brâncovenescu, unde Stelescu era internat în vederea unei operaţii. După comiterea asasinatului, "fără să fie deranjaţi de nimeni, legionarii s-au retras şi au mers să se predea *in corpore* justiţiei". "Executarea lui Stelescu – încheie Horia Sima relatarea acestui eveniment – a bulversat ţara. Guvernul şi grupările din solda lui, ca şi Forţele Oculte, au fost cuprinse de panică. Nu numai pentru că fusese eliminat unul dintre instrumentele principale ale planurilor lor tenebroase, dar şi pentru că programul studenţilor, anunţat la Tg. Mureş, intrase în faza de execuţie".

În legătură cu "cazul Stelescu", pentru o dreaptă judecată a tragicului eveniment, sunt utile două precizări. Prima se referă la o dezvăluire făcută de Constantin Argetoianu (care numai ca prieten al Mişcării nu poate fi privit) în memoriile sale intitulate *Însemnări zilnice*. Vorbind despre Ion Inculeţ, ministrul de Interne la data asasinării lui Stelescu, memorialistul scrie: "Simpatizant la un moment dat cu Garda de Fier, ca să îi câştige bunele graţii [lui Carol – n. n.], inventase şi subvenţionase acum în urmă «stelismul», adică acţiunea gardistă paralelă, în cap cu escrocul Stelescu. Cu banii Poliţiei şi cu ajutor comunist procurat prin Madgearu, Stelescu începuse să zbârnâie". Aşadar, un complot murdar împotriva Mişcării Legionare, în care şi-au dat mâna regele, camarila, poliţia, liberalii (prin ministrul Inculeţ), ţărăniştii (prin Madgearu, personalitate de prima mărime în partid), şi, nu în ultimul rând, comuniştii. În faţa acestei infamii, orice comentariu este de prisos!

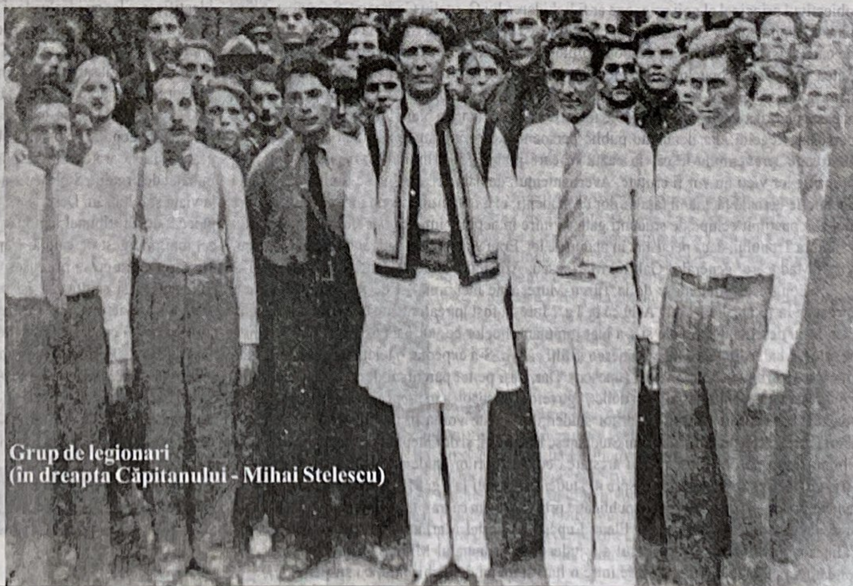
Cea de-a doua menţiune se referă la fondul problemei: violenţa în viaţa politică. Răspunsul lui Ion Moţa este de natură să spulbere infamiile, care caracterizează Legiunea (atunci, ca şi în zilele noastre) ca "anarhică", "teroristă", "subversivă": "Tineretul naţionalist legionar nu este deloc anarhic. El nu practică violenţa în virtutea vreunui principiu nihilist, şi mai puţin ca metodă generală de luptă. Tineretul nostru este strâns legat de ideea de ordine, ordine morală înainte de toate, ordine naţională apoi, şi chiar ordine legală. Dovada este că el se înfăţişează din propria lui voinţă în faţa autorităţilor legale (chiar de poate să evite aceasta). Acest tineret declară că normele legale îi sunt suficiente pentru a-şi îndeplini misiunea şi a învinge. Dar, când oamenii politici, înspăimântaţi de progresul normal şi legal al acestui tineret, concep şi pun în aplicare, primii, trecerea în afara legii a acestui tineret, problema ia un alt aspect. În faţa mijloacelor celor mai perfide (dizolvări, asasinate, comploturi împotriva conducătorilor, cumpărare şi încurajare de trădători etc.), noi vrem să se ştie că nu putem sta resemnaţi şi să acceptăm înfrângerea prin asemenea lovituri imorale, ilegale şi neloiale; noi înţelegem să răspundem prin toate mijloacele pe care ni le dă dreptul cel mai legitim de apărare. Afirmaţiile noastre pot fi combătute foarte uşor de către adversari, susţinându-se că ele nu sunt adevărate, că provocările de care vorbim, atacurile infame, imorale şi ilegale de care ne plângem, nu sunt decât produsul imaginaţiei noastre. «Voi aţi început consipraţiile şi violenţele» – spun ei. Totuşi noi afirmăm, în faţa lui Dumnezeu şi în faţa istoriei, că violenţele noastre au fost întotdeauna acte de apărare şi riposte legitime. Iniţiativa ilegalităţilor şi a violenţelor revine în întregime duşmanilor noştri. Dumnezeu şi Istoria vor decide asupra acestei chestiuni a priorităţii atacului nedrept, şi deci justificarea unei violenţe sau a alteia".

Divergenţele de opinii dintre Mişcarea Legionară şi partidele politice care s-au succedat la guvernare în anii "Restauraţiei" nu s-au limitat la problemele interne cu care era confruntată ţara. Ele s-au extins, cu accente dramatice, şi în domeniul relaţiilor externe ale României. În materie de politică externă, motivaţia invocată pentru strânsele legături cu democraţiile occidentale, în primul rând cu Franţa şi Marea Britanie, era susţinută de participarea noastră, în primul război mondial, alături de Aliaţi împotriva Puterilor Centrale, o opţiune justă la data aceea, în urma căreia s-a înfăptuit România Mare. Dar noua configuraţie a Europei, impusă prin Tratatul de la Versailles, nu a constituit o soluţie viabilă, care să garanteze "Pacea" în lume, chiar dacă pentru păstrarea ei i s-a asociat o instituţie care să o impună, Liga Naţiunilor. Cum însă, foarte curând, faptele au dovedit că pacea omenirii nu poate fi salvargată prin conferinţe şi discursuri, chiar dacă acestea sunt perle de oratorie, Mişcarea Legionară şi-a exprimat îngrijorarea cu privire la orientarea politicii externe a României, pe care o considera fundamental greşită, printr-un "Memoriu adresat M. S. Regelui, Oamenilor politici ai Ţării", la 5 noiembrie 1936: "Majestate, Nu dorim să supărăm pe nimeni cu părerile noastre în materie de politică externă. Acum este vorba însă de ceva mai mult decât de o simplă părere, e vorba de viitorul Ţării noastre. Suntem în drept să vorbim – şi să vorbim cu hotărâre şi cu bărbăţie. Tot ce fac politicienii români în politica externă fac pe carnea, pe sângele şi pe răspunderea noastră. Bine sau rău, ei şi-au trăit viaţa. De acum urmează a noastră. Este îngrozitor ca faptele şi atitudinile lor de astăzi să atragă o mare răspundere pe umerii generaţiei noastre. Este cutremurător să ne gândim că noi, tineretul de astăzi, ar fi să fim condamnaţi a asista la împărţirea sau ciuntirea României Mari, pentru a plăti păcatele unei infame politici externe. De aceea, socotesc că noi, tineretul, am face un act de laşitatae dacă, în aceste ceasuri hotărâtoare pentru viitorul nostru, n-am avea curajul să ne ridicăm şi să facem ca glasul nostru să fie auzit. Supunem deci Majestăţii Voastre gândurile noastre. Cerem ca Majestatea Voastră să pretindă tuturor celor ce conduc, sau manifestă păreri cu privire la politica externă a României, să declare că răspund cu capul pentru directivele pe care şi le însuşesc. Aşteptăm, de asemenea, acelaşi gest de mare curaj şi din partea Majestăţii Voastre, în ceea ce priveşte linia regală de politică externă a României. În acest mod, în momentul unei eventuale catastrofe, Ţara ar cunoaşte: şi cui aparţin răspunderile, şi natura sancţiunii. Aceasta pretindem de la oamenii politici români – şi nu teorii cu care n-avem ce face. Pentru că o politică externă este bună sau rea nu atunci când ea se pretează la demonstraţii teoretice, ci atunci când rezultatele ei sunt bune sau fatale pentru Ţară. Dacă noi, tineretul, vom fi puşi în situaţia tragică de a intra într-un război alături de puterile bolşevismului, împotriva celor care apără civilizaţia creştină, a lumii, care apără Bisericile de dărâmare, care apără moaştele sfinţilor, care apără de profanare mormintele eroilor – declarăm pe faţă că vom trage toţi cu revolvere în acei care ne-au dus acolo, şi pentru că nu vom putea dezerta, spre a nu face act de dezonoare, ne vom sinucide. Niciodată tineretul neamului românesc nu va lupta sub semnul Satanei, împotriva lui Dumnezeu".

După ce îşi exprimă scepticismul (confirmat de evoluţia ulterioară a evenimentelor) faţă de cele două alianţe regionale, Mica Înţelegere şi Înţelegerea Balcanică, încheiate cu rostul de a face faţă unor eventuale agresiuni din exterior, autorul Memoriului consideră că arhitectul politicii noastre externe, Nicolae Titulescu, "a făcut cea mai mare crimă faţă de viitorul Statului Român". O politică externă fundamental greşită, care se înscrie în acelaşi registru cu "ura neîmpăcată manifestată de politicienii români şi în politica internă: politica de vrăjmăşie, de mare prigoană faţă de tineretul naţionalist al Ţării, din ordinul Masoneriei şi din îndemnul zilnic al presei judaice". Iar concluzia acestui demers este formulată în următorii termeni: "Toţi cei ce se găsesc astăzi pe linia destinului şi a istoriei naţionale au datoria să ceară şi să impună scoaterea politicii româneşti interne şi externe de sub influenţa şi comanda masoneriei, comunismului şi iudaismului. Este singura măsură salvatoare, pentru viitorul Neamului acesta".

Şi ca un fapt mai anevoie de înţeles pentru mentalitatea românilor din zilele noastre, şi îndeosebi a tineretului, deşi Memoriul adresat de Corneliu Codreanu, conducătorul Mişcării Legionare, regelui Carol al II-lea este un rechizitoriu necruţător la adresa "liniei regale în politica externă a României", el se încheie cu formula consacrată: „Să trăiţi, Majestate!". O dovadă a credinţei profunde că "în istorie s-au văzut monarhi buni, foarte buni, slabi sau răi... monarhia, însă, a fost totdeauna bună".

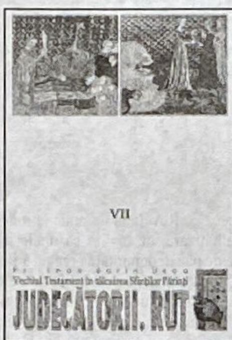
(Va urma)

Grup de legionari (în dreapta Căpitanului - Mihai Stelescu)

marginalii editoriale • marginalii editoriale • marginalii editoriale • marginalii editoriale

Răzvan Codrescu, *Gâlceava dracului cu lumea. Mic tratat de demonologie aplicată*, Ed. Nemira, Col. „Alfa şi Omega", Bucureşti, 2005, 128 pagini.

Amplă dezvoltare a unui eseu mai vechi, publicat acum câţiva ani şi în *Puncte cardinale*, cartea oferă cititorului interesat o informaţie bogată şi corectă, cu comentarii minimale şi într-un stil mai degrabă colocvial, mai cu seamă că autorul şi-a ales ca principală călăuză în materie chiar... limba română. "Nu mi-am propus să spun lucruri noi, ci mai degrabă să amintesc lucruri uitate, dar esenţiale în «războiul nevăzut» al vieţii creştine. Materia m-a obligat la o interdisciplinaritate principială, cu recurs la lingvistică, folcloristică şi istoria literaturii, dar firul călăuzitor a rămas până la capăt cel teologic, cu accent discret pe latura morală şi pedagogică", citim în lămurirea preliminară semnată de autor.

Pr. Ioan Sorin Usca, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinţilor Părinţi: VII. Judecătorii. Rut*, Ed. Christiana, Bucureşti, 2005, 178 pagini.

Seria de tâlcuiri verset cu verset ale cărţilor Vechiului Testament, continuată prin volumul de faţă şi realizată, cu binecuvântarea Î.P.S. Nicolae al Banatului, de preotul timişorean Ioan Sorin Usca (pe care anul trecut l-am consemnat în paginile noastre şi ca autor literar, cu incitantul volum *Crima letală*), se întemeiază cu precădere pe marele tezaur exegetic al patristicii răsăritene, dar aduce, de câte ori este cazul, şi precizări istorice şi filologice de dată recentă. Autorul acestei serii îmbină rigorile teologiei cu exigenţele culturii actuale, oferind un valoros instrument de lucru adresat mai ales seminariştilor şi studenţilor în Teologie, dar şi intelectualităţii creştine în general, dornică de o informare lesnicioasă şi onestă.

Sergiu Grossu, *În adâncul abisului. Domnia urii sub comunism*, trad. Mioara Izverna, Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 2004, 206 pagini.

Cunoscut, în ţară şi în exil, ca vajnic luptător anticomunist de pe poziţiile moral-spirituale ale creştinismului ortodox, d-l Sergiu Grossu publica la Paris, în 1976, această carte de dezvăluiri cutremurătoare, intitulată *Au fond de l'abîme. Le règne de la haine*. Iată că, după aproape trei decenii, cartea vede lumina tiparului şi în versiune românească, sub egida Fundaţiei Academia Civică (editor: Romulus Rusan), din păcate cu o supărătoare traducere pleonastică a titlului franţuzesc ("adânc" şi "abis" fiind sinonime perfecte). Acest amănunt secundar nu poate însă umbri decisiv meritul tuturor celor ce au contribuit la această necesară restituire (într-o vreme cînd noile generaţii încep să nu mai conştientizeze ce a reprezentat comunismul).

Petru C. Baciu, *Răstigniri ascunse (Mărturii)*, Ed. Fundaţiei Culturale „Buna Vestire", Bucureşti, 2004, 507 pagini + 13 pagini foto.

Îl lăsăm chiar pe vrednicul autor băcăoan să ne lămurească miza esenţială a cărţii sale: "Această carte e un omagiu adus camarazilor mei ucişi în temniţele carliste, antonesciene şi comuniste, precum şi supravieţuitorilor care, în ceasul greu al istoriei româneşti, nu s-au lepădat de crezul lor. [...] Am consemnat în cartea mea mărturii şi fapte la care am fost părtaş. [...] Cei care nu au trăit înjosirea zguduitoare, nebunia, cârdăşia bandiţească la care omul era supus, pentru a-l face complice, nu pot să înţeleagă şi să primească mărturia noastră. Pământule, nu îngădui nelegiuiţilor să ascundă la infinit sângele nostru! Iar voi, cei ce purtaţi greu jurământ, smeriţi-vă la iconostase, căci timpul sub care trăim e sfâşiat de bezne manevrate de cei ce ne vor pieirea!".

Corneliu Codreanu, *Manual del jefe*, trad. Dr. Manuel de la Isla Paulín, Colecţia „Europa", München, 2004, 194 pagini.

Tradusă în italiană de Claudio Mutti şi retradusă în spaniolă de mexicanul Manuel de la Isla Paulín, *Cărticica şefului de cuib* (titlu intraductibil ca atare în majoritatea limbilor occidentale), adevărat catehism al vieţii legionare, vădind darurile de organizator şi de educator ale Căpitanului, a fost reeditată anul trecut în Germania, în cadrul prestigioasei colecţii "Europa", de către d-l Ion Mării (căruia i se poate scrie pe adresa: D-85757 Karlsfeld, Gründlandstrasse 7), în bunele condiţii editoriale cu care ne-a obişnuit. Prima ediţie în limba spaniolă apăruse în 1984 la Barcelona (Ediciones Nothung) şi era demult epuizată. Destinul european al Căpitanului continuă discret şi în noul mileniu.

YALTA, 6 MARTIE 1945...

(urmare din pag. 12)

Vizita lui Andrei I. Vîşinski la Bucureşti, la sfârşitul lunii februarie 1945, şi brutala impunere a voinţei Moscovei (inclusiv prin pumnul neînmănuşat al „oaspetelui", lăsat să cadă cu "politeţea" cuvenită pe biroul de lucru din cabinetul regal) s-au materializat în instalarea în fruntea guvernului a celui aflat în graţiile noilor stăpâni. Plasarea lui Petru Groza la cârmă, la 6 martie 1945, nu a fost o "operaţiune" tocmai întâmplătoare. Oportunist notoriu, acesta îşi făcuse apariţia în viaţa politică românească prin înfiinţarea Frontului Plugarilor, formaţiune politică de manevră, care nu avea nimic în comun cu adevăraţii ţărani români. Petru Groza face parte din galeria acelor sinistre personaje din istoria românilor pentru care scopurile personale de căpătuire şi îmbuibare s-au conjugat perfect cu cele ale stăpânilor străini pe care i-au slujit. Petru Groza (ca şi "Frontul" lui) nu s-a dovedit a fi doar un naiv "tovarăş de drum" al comuniştilor, ci chiar unul de al lor, abil şi calificat spre a vieţui cât regimul şi ocrotitorii lui.

Scurtă radiografie a „obsedantului deceniu"

Sub Petru Groza (1945-1958), mai întâi ca şef al guvernului (1945-1952), apoi ca preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale (adică şef al statului), s-au săvârşit cele mai oribile crime şi fărădelegi împotriva neamului românesc. Ororile comunismului, incredibile astăzi pentru noile generaţii, şi neverosimile chiar şi pentru contemporanii lor din afara lagărului socialist, au dat acelei perioade din istoria României denumirea de "obsedantul deceniu". Epoca Groza coincide cu perioada ocupaţiei militare sovietice (1944-1958). Atunci au funcţionat, cum nu se putea mai profitabil pentru ocupanţi, sovromurile, paravane de circumstanţă menite să mascheze jefuirea României de averea ei naţională. La vremea aceea "consilierii" sovietici activau cu "zel şi spor", în toate resorturile şi la toate nivelurile societăţii şi statului, punând în aplicare "industriile" de decapitare a ţării de elitele ei de toate rangurile şi categoriile. Conlucrarea invadatorilor şi veneticilor cu slugoii autohtoni s-a materializat în crime înfricoşătoare. Gulagul din România n-a fost niciodată mai "productiv" ca la vremea aceea, când se ucidea "planificat", de la Sighet la Canal, de la Lugoj la Suceava, de la Gherla la Piteşti, de la Aiud la Jilava... Pretutindeni se comiteau fărădelegi şi se distrugea fără milă tot ce ţinea de cultura, credinţa, trecutul şi identitatea românească.

Sub guvernarea lui Petru Groza a început seria ororilor cu consecinţe catastrofale pentru destinele României: întreaga societate românească a fost răvăşită prin măsuri care au afectat fibra naţiunii şi valorile ei de căpătâi. Prin mascarada alegerilor falsificate din noiembrie 1946, Parlamentul devenit unicameral şi transformat apoi în Mare Adunare Naţională, s-a constituit într-un simplu instrument de aprobat legi gata "fabricate" de către Partidul atotstăpânitor. Lăsată pe mâna comuniştilor şi la cheremul Rusiei sovietice, România a fost supusă "transformărilor revoluţionare" menite să-i surpe toate temeliile. "Reforma" învăţământului (august 1948) a transformat şcoala românească într-un instrument de propagandă al Partidului, iar prin desfiinţarea Bisericii Greco-Catolice (decembrie 1948) sămânţa învrăjbirii fraţilor pe temeiuri confesionale (fenomen aproape necunoscut în România Mare) mai dă roade şi după o jumătate de veac. În anii 1948-1949 s-a săpat mormântul economiei naţionale româneşti întemeiate pe proprietate şi liberă concurenţă. Atunci s-au declanşat campaniile de "naţionalizare", confiscări şi colectivizare forţată, concomitent cu exterminările şi „reeducările" minuţios puse în aplicare pe întreg cuprinsul ţării, în temniţe şi lagăre de muncă, ororile culminând cu "experimentul" de la Piteşti, rămas unic în toată istoria europeană a sistemului concentraţionar comunist. În acei ani au fost organizate instituţiile terorii: Securitatea şi Miliţia, Procuratura şi Justiţia, Armata şi Administraţia, toate aflate în subordinea şi la dispoziţia Partidului. Din anii aceia datează şi începuturile decăderii ireversibile a satului românesc, împinse până la dispariţia acestuia. Această vatră tradiţională, depozitară a valorilor care au temeluit spiritualitatea românească, a fost prima ţintă a regimului comunist. Milioanele de români dezrădăcinaţi, mulţi dintre ei trecuţi prin malaxoarele Gulagului, au devenit componentele detaşamentelor de sclavi, într-o economie ineficientă a unei societăţi a valorilor răsturnate.

Urmări şi „sechele"

Chipul cel mai hidos al criminalului regim comunist din România s-a arătat, aşadar, în această perioadă a "domniei" lui Petru Groza şi Gh. Gheorghiu-Dej. Propaganda anticeauşistă postdecembristă este doar o diversiune „amnezică" întreţinută de către moştenitorii şi profitorii regimului comunist. Ceauşescu nu poate fi scuzat şi a fost monstruos în multe privinţe, dar cumplitul şi atotcuprinzătorul dezastru naţional românesc s-a declanşat cu mult înaintea lui, sub cârmuirea grozisto-dejistă. Roadele ca şi ponoasele fărădelegilor de atunci se culeg încă şi astăzi. Autorii crimelor şi moştenitorii lor continuă să rămână cu beneficiile şi profiturile, pe când victimele şi urmaşii lor sunt tot "beneficiarii" pagubelor şi ai umilinţelor, într-o Românie rămasă pe mâna structurilor mafiote, ale căror verigi de bază provin tot din rândul vârfurilor nomenclaturii şi ale Securităţii comuniste.

Continuitatea mascată a regimului comunist şi a odioasei lui moşteniri este o tristă realitate a prezentului românesc. Moştenitorii comunismului sunt o prezenţă cotidiană destructivă, din păcate receptată aproape ca o stare de normalitate. Într-o Românie cu adevărat vindecată de comunism, nu ar mai avea ce să caute în viaţa politică un bolşevic kaghebist ca Ion Iliescu, fiu de pecerist ilegalist, şcolit la Moscova pe vremea când la Bucureşti "domnea" Petru Groza, iar adevăratele elite româneşti agonizau şi piereau strivite sub regimul terorii generalizate. PCR îşi "fabrica" apropriile "elite", de teapa lui Ion Iliescu, vajnice apărătoare ale "nobilelor idealuri socialiste" chiar şi după prăbuşirea sângeroasă a vechiului comunism. Viaţa politică românească rămâne contaminată de prezenţa încă masivă a odraslelor nomenclaturii comuniste, precum arogantul ginere de fost ministru al agriculturii ceapiste, ori "distinsul" fiu de călău cominternist, ca să mă rezum doar la exemplele cele mai notorii.

Spre onoarea lor, mulţi români au alcătuit însă acea parte a neamului care n-a rămas pasivă în faţa opresorilor, ci şi-au asumat riscurile şi responsabilitatea luptei. În spiritul tutelar al acestora, când oare va avea loc în România, ca adevărat început al unei necesare „exorcizări" naţionale, o campanie concertată de cunoaştere de către tinerele generaţii a tuturor ororilor comunismului, incomparabile în dimensiuni şi "rafinamente" destructive cu alte crime şi orori ale secolului XX, care se pretind unice şi universal acuzatoare?

antropologie biblică ✧ antropologie biblică ✧ antropologie biblică ✧ antropologie biblică

PĂŢANIILE OMULUI ÎNTRE "CHIP" ŞI "ASEMĂNARE"

"... în ziua în care veţi mânca din el vi se vor deschide ochii şi veţi fi ca nişte Dumnezei, cunoscând binele şi răul"
(*Facerea* 3, 5)

II

ASEMĂNAREA MINCINOASĂ SAU OMUL ACOPERIT CU FRUNZE

Cu capitolul 3, *Cartea Facerii* trece de la istorisirea creaţiei originare (adică a lumii aşa cum a vrut Dumnezeu *să fie*)[1] la istoria creaţiei căzute (adică a lumii aşa cum a vrut omul *să devină*).

Diavolul (în greceşte: *diábolos*, "cel care dezbină") sau Satana (în evreieşte: *satan[el]*, "cel ce se împotriveşte") – în chipul şarpelui, "cel mai viclean dintre toate fiarele de pe pământ" (3, 1), cu care a intrat într-o osmoză greu de disociat – alege calea ispitirii prin femeie. Sensul ispitei e în primul rând spiritual, de nuanţă luciferică, trimiţând la *un sens smintit al asemănării cu Dumnezeu*: "Nu, nu veţi muri; dar Dumnezeu ştie că-n ziua în care veţi mânca din el vi se vor deschide ochii şi *veţi fi ca nişte Dumnezei*, cunoscând binele şi răul" (3, 4-5), însă nu lipseşte, în versetul imediat următor, nici sugestia angajării simţurilor: "Şi femeia a văzut că [rodul] pomul[ui] e bun de mâncat, şi că plăcut le este ochilor la vedere". Diavolul e abil în a găsi şi a exploata punctele vulnerabile din inima omului, iar Sf. Efrem Sirul (*Tâlcuire la Facere*, III) este chiar de părere că ispita "nu i-ar fi dus în păcat pe cei ispitiţi, dacă ispititorul n-ar fi fost călăuzit de însăşi dorinţa lor".

Femeia păcătuieşte, făcându-l şi pe bărbat părtaş la păcatul ei. Prin aceasta nu-i mai mare vina femeii şi mai mică vina bărbatului, căci dacă pe de o parte femeia l-a smintit pe bărbat, iar nu bărbatul pe femeie, pe de altă parte consimţământul acestuia la ispita femeii este mai de neînţeles şi mai de neiertat decât consimţământul femeii la ispita şarpelui. Adam, de la care ar fi fost mai mult de aşteptat, nu în virtutea "bărbăţiei" lui, ci prin aceea că fusese adus la existenţă mai întâi (fiind, am putea spune, mai familiarizat cu lumea, ba chiar – după Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre facerea lumii*, VI, 2 – înzestrat cu pricepere şi cu darul proorociei, cum reiese din episodul denumirii făpturilor), precum şi prin aceea că primise personal porunca divină, nu s-a opus şi n-a rezistat tentaţiei, crezând mai mult femeii decât lui Dumnezeu.

"Atunci amândurora li s-au deschis ochii şi au cunoscut că erau goi; şi au cusut frunze de smochin şi şi-au făcut şorţuri" (3, 7). "Nu mâncarea din pom – zice Hrisostomul – le-a deschis lor ochii [...], ci mâncarea aceea a fost temei de neascultare[2] [...], din care pricină li s-a luat slava care-i înconjura" şi "fiind dezgoliţi de ajutorul cel de sus, au simţit că sunt cu trupul gol, ca să cunoască bine, prin ruşinea ce i-a cuprins, în ce prăpastie i-a dus călcarea poruncii Stăpânului" (cf. *Omilii la Facere*, XVI, 5).

Depărtându-se de dimensiunea îngerească a condiţiei sale paradisiace, deci de primatul ontologic al spiritului şi al vieţii superioare (*zoé*), omul s-a coborât la dimensiunea animalică, deci la primatul ontologic al materiei şi al vieţii inferioare (*bios*)[3]. El trăieşte brusc revelaţia biologicului: şocul în faţa propriei goliciuni (care până atunci nu-l stingherise deloc, pentru că o privise cu ochiul spiritului transfigurator) este şocul obiectivării trupului golit de har (descoperit cu ochiul percepţiei grosiere). El nu se ruşinează de vreun organ anume (cum naiv şi vulgar tindem să gândim noi, ca vlăstare ale unei lumi învechite în "cele ruşinoase", şi cum va fi gândit şi pudicul şi legalistul Moise, redactând amănuntul epic cu "şorţurile" din "frunze de smochin"), ci de ansamblul *animalităţii* la care a decăzut. Distanţa dintre condiţia nepăcătoasă şi cea păcătoasă este atât de mare, încât ne-am putea închipui că Adam şi Eva vor fi trăit, treziţi din beţia ispitei, un şoc nu mai mic decât cel al lui Gregor Samsa, personajul kafkian care, trezit dimineaţa dintr-un somn bântuit de coşmaruri, şi-a dat seama că se metamorfozase peste noapte într-un groaznic miriapod!

Cei doi se ascund de Dumnezeu şi nu valorifică ocazia mărturisirii întru pocăinţă pe care Acesta în mod vădit le-o oferă, chestionându-i pedagogic şi părinteşte. La întrebarea: "Cine ţi-a spus ţie că eşti gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care Eu ţi-am poruncit să nu mănânci?" (3, 11), în loc de un eventual: "Am mâncat, păcătosul de mine, dar mă căiesc şi-Ţi cer iertare", Adam dă vina pe Eva, iar Eva dă vina pe şarpe (3, 12-13). Ba mai mult, s-ar părea că Adam Îi impută chiar lui Dumnezeu contextul care l-a dus la păcat: "Femeia *pe care mi-ai dat-o să fie cu mine*, ea mi-a dat [să mănânc] din pom, şi eu am mâncat". Iar femeia: "Şarpele [părând să gândească, la rândul ei: *pe care Tu l-ai creat şi ni l-ai pus în preajmă*] m-a amăgit, iar eu am mâncat". Solidari în săvârşirea păcatului, bărbatul şi femeia rămân solidari şi în neasumarea lui, ratând împreună şi şansa pocăinţei – ceea ce echivalează cu statornicirea indefinită în păcat şi în complicitatea păcătoasă.

Urmează întreitul "blestem" divin: asupra *ispititorului*, asupra *femeii* ("... în dureri vei naşte copii[4]; atrasă vei fi către bărbatul tău şi el te va stăpâni" – 3, 16) şi asupra *bărbatului* ("Pentru că ai ascultat de vorba femeii tale şi ai mâncat din pomul din care ţi-am poruncit să nu mănânci, blestemat va fi pământul din pricina ta[5]. În dureri te vei hrăni din el în toate zilele vieţii tale! [...] Întru sudoarea feţei tale îţi vei mânca pâinea, până ce te vei întoarce în pământul din care eşti luat; căci pământ eşti şi în pământ te vei întoarce!" – 3, 17-19). De fapt, nu-i vorba de de nişte blesteme propriu-zise, nici de vreo "răzbunare divină" (noţiune incompatibilă cu creştinismul), ci de aducerea la cunoştinţă a *consecinţelor* pe care păcatul le atrage de la sine, inclusiv cu dimensiunea lor de *pedeapsă* (dar nu în sens punitiv, ci mai degrabă în sensul etimologic de "învăţătură [de minte]"[6]).

Şi îmbrăcându-i Dumnezeu pe Adam şi pe Eva în "veşminte de piele"[7], i-a scos din raiul Edenului, ca nu cumva să se înfrupte fiii neascultării şi "din pomul vieţii, să mănânce şi să trăiască în veci" (*cf.* 3, 21-24)[8].

Iată cam tot ceea ce Revelaţia ne pune la îndemână prin *Cartea Facerii*. Încercând acum o minimă sistematizare, observăm că unele trăsături ale umanului ţin de ***condiţia originară***, de dinainte de păcat: demnitatea regală a fiinţei umane în sânul creaţiei văzute (1, 26; *passim*); "chipul" lui Dumnezeu prezent în ambele sexe (1, 26-27); împărtăşirea harică cu Creatorul (2, 7); consubstanţialitatea ontologică a celor două sexe (2, 21-23) ; complementaritatea lor necesară (2, 24); menirea de a creşte şi de a se înmulţi (1, 28); misiunea de a fi lucrători şi veghetori asupra lumii (2, 15); puritatea psihosomatică (2, 25), precum şi – neprecizată ca atare, dar deductibilă din întregul context – starea de *posse non mori*[9], pe când altele apar ca ***urmări ale păcatului***: ruşinarea de propria goliciune ca semn al pierderii purităţii (3, 7 şi 10); intrarea în "pielea" existenţei animale (3, 21, dar şi 4, 1); vulnerabilitatea faţă de forţele răului şi războirea cu acestea (3, 15); naşterea în chinuri (3, 16); dependenţa fiziologică şi subalternitatea femeii faţă de bărbat (3, 16-17); supravieţuirea prin muncă chinuitoare (3, 17-19); ostilitatea Firii faţă de omul căzut (3, 18)[10]; îndepărtarea de sacralitate (3, 22-24) şi, peste toate, iminenţa morţii trupeşti (3, 19, dar şi 22) pe fondul entropiei universale ("...blestemat va fi pământul din pricina ta...").

Se observă că unele dintre aceste trăsături intră într-un raport de excluziune sau substituire (felul înmulţirii, percepţia goliciunii etc.), cele de pe urmă luând locul celor dintâi (despre care mai corect ar fi să spunem nu că dispar, ci că *se suspendă* doar, anume până la marea restauraţie parusiacă, deoarece, prin dragostea şi mila lui Dumnezeu, decăderea/degradarea omului şi a lumii nu este, totuşi, ireversibilă). Fapt este că, „muşcat de şarpele demiurgiei", omul a pierdut *in illo tempore*, sub ispita unei asemănări mincinoase, calea adevăratei asemănări şi, prin aceasta, însuşi sensul major al existenţei sale. Căderea morală atrage după sine „şocul ontologic" şi condiţia paradisiacă trece în condiţie bioistorică.

(Va urma)

Răzvan CODRESCU

---

[1] Stare primordială despre care stă scris, la finalul fiecărei "zile" a creaţiei, cu minime variaţii: "Şi a văzut Dumnezeu că este bine", iar la capătul întregii creaţii (1, 31): "Şi a văzut Dumnezeu toate câte făcuse: şi iată că erau foarte frumoase" (gr. *kalós* înseamnă, în funcţie de context, atât "frumos" cât şi "bine"). *Kalós* (ceea ce este *frumos* şi *bine*) implică pe *agathós* (ceea ce este *bun*). Deci lumea creată de Dumnezeu, în starea ei originară, era deopotrivă *frumoasă şi bună* (cu adevărat "cea mai bună dintre lumile posibile"), mărturisind *kalokagathia* creaţiei divine.

[2] Vl. Lossky lămureşte în acelaşi sens: "«Să nu mâncaţi...», «Să nu vă atingeţi...» – aceste porunci reprezintă însăşi posibilitatea unei iubiri cu adevărat conştiente, [...] ce l-ar fi eliberat pe om de desfătarea egoistă pe care i-o puteau produce nu numai un pom, ci toţi pomii, nu numai un fruct, ci tot ceea ce este lume sensibilă, aducând în schimb, atât lui cât şi întregului univers, bucuria unei singure desfătări: cea venită de la Dumnezeu" (*Introducere în teologia ortodoxă*, trad. rom. Lidia şi Remus Rus, Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 1993, p. 107).

[3] Sau al supravieţuirii (*epibiôse*), care nu este, după Sf. Grigorie de Nyssa (*In Canticum Canticorum*, XII, P. G. 44, 1021D), decât "o viaţă moartă" (*nekrós bios*) sau "o viaţă în moarte" (*en thanáto zoé*), ceea ce aduce aminte de filosofema lui Heidegger: *Sein zum Tode*. Posibilitatea *vieţii adevărate* ne-a fost însă redată prin Hristos.

[4] Drept care, în urmă, "Adam a pus femeii sale numele Eva [Viaţă], pentru că ea este mama tuturor celor vii" (3, 20). Pentru cei vechi, numele reflectă esenţa fiinţei. Până atunci, esenţa femeii (*işa*) fusese aceea de a fi parte din bărbat (*iş*), complement fiinţial al acestuia, "ajutor pe potriva lui", *alter ego* comuniant, ipostas în de-o-fiinţimea umanului. De-acum esenţa ei devine zămislirea/naşterea, multiplicarea biologică prin mijlocirea bărbatului-stăpân, adică o utilitate exterioară şi materială, care nu mai ţine de "chipul şi asemănarea lui Dumnezeu", ci de chipul şi asemănarea făpturii trupeşti.

[5] Omul, parte organică şi stăpânitoare a creaţiei văzute, introduce păcatul, ca pe un virus, în organismul întregii Firi. Păcatul uman strică armonia lumii, introduce în cosmos principiul haosului. Omul nu este responsabil numai de sine însuşi, ci şi de lumea peste care a fost rânduit stăpân. Există un fel de solidaritate ontologică de tip mistic, în virtutea căreia starea păcătoasă se transmite atât pe orizontala spaţiului, cât şi pe verticala timpului ("Că, iată, întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea" – *Psalmul 50*, 5), marcând tot ce ţine de "veacul acesta".

[6] Pare uitat astăzi arhaismul semantic *a pedepsi* = "a învăţa" (etimonul este grecesc: m. gr. *paideúo*, *epaídeia*; ngr. *pedévo*, *epédepsa*).

[7] Naivitatea pozitivistă, care-l amuza pe Origen, crede că Dumnezeu, ca un "curelar", le-ar fi făcut oamenilor veşminte din piei de animale "jupuite", ca să-i apere de frig, învăţându-i să se acopere astfel mai bine decât cu frunze de smochin. Tocmai despre înţelesul acestei "îmbrăcăminţi de piele" va fi vorba în capitolul următor.

[8] Despre acest "pom al vieţii", aflat "în mijlocul raiului" (*Facerea* 2, 9; *cf.* şi *Apocalipsa* 2, 7, dar şi 22, 2 şi 14) nu se formulase mai înainte nici o interdicţie. Nemurirea devine primejdioasă numai după săvârşirea păcatului: a mânca din pomul vieţii ar echivala de-acum cu înveşnicirea în păcat (ca în cazul îngerilor căzuţi). Moartea, "plată a păcatului", e rea, dar are şi partea ei bună, punând limite existenţei păcătoase.

[9] Fericitul Augustin distingea, la nivelul creaţiei, între *non posse mori*, care defineşte firea netrupească a îngerilor (ce nu îndeplinesc condiţiile somatice ale morţii), şi *posse non mori*, care defineşte firea trupească a oamenilor (omul putea să nu moară, dacă n-ar fi păcătuit).

[10] "Pe drept cuvânt trebuia ca acela ce se coborâse, prin călcarea poruncii, spre stricăciune şi moarte să locuiască un pământ trecător şi stricăcios şi [...] toată zidirea adusă de Dumnezeu din nefiinţă, văzându-l ieşind din Rai, n-a mai vrut să se supună [ca până atunci] celui ce călcase porunca..." (Sf. Simeon Noul Teolog, *Discursuri teologice şi etice*, trad. rom. diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 1998, p. 117 şi urm.).

www.punctecardinale.ro
e-mail: redactia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. R. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef), Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR, Pr. Gh. CALCIU (corespondent SUA), Claudio MUTTI (corespondent Italia)
Adresa Redacţiei: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată PUNCTE CARDINALE
Tipar: Masib S.R.L